Ehli Sünnet ile Şia'nın

Sahabe-i Kiram TasvirleriArasındaki Fark

İki Zıt Tablo

Ebu'l Hasen en-Nedvi

Kitap Hakkında

Hamd yalnızca Allah'adır. Kendisinden sonra peygamber olmayan (Muhammed)'e salât ve selam olsun.

Bundan sonra: Okuyucuların elindeki bu kitap inançla ilgili sözlü atışma veya dini münazara kitabı değildir. Özel olarak bir dini mezhebi onaylayan, belirli bir fikri akıma destek veren veya bir grubun ve cemaatin inançlarını çürüten bir kitap değildir. Bu kitabı bu gözle okuyan hiçbir şey elde edemez. Diğer dinleri eleştirme ve onlara reddiye verme konusunda Müslümanlar için çeşitli dillerde –özellikle de Arapça,

Farsça ve Urduca- yazılmış geniş bir kitaplık vardır ve bu kitaplık, hepsini zikretmek bir yana, kolaylıkla göz önüne getirilemeyecek bilgilerle ve konularla doludur.

Bu küçük kitapta ise; İslami öğretilerin etkisi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in eğitim ve davet yönünde gösterdiği gayretlerin sonucu ve örnek İslam tarihi, yani risalet ve sahabe dönemi tasvir edilmektedir. Nebilerin efendisi ve rasullerin en şereflisi (Muhammed) sallallahu aleyhi ve sellem'i, çeşitli çağlarda ve kendi alanlarında ıslah ve eğitim rolünü üstlenmiş ve övgüye layık belirli bir başarı sağlayan dünya davetçilerinden, ıslahatçılarından ve eğitimcilerinden ayıran özellik açıklanmıştır.

Bu kitap, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in davetinin ve tek başına gerçekleştirdiği eğitimin filizi olan ilk İslam toplumunun durumunu, güvenilir tarih bilgileri ışığında anlatır. Rasul-ü Âzam sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiği, Allah'ın son Kitabı'nı ve insan hayatının ebedi düsturunu koruyan eşsiz ilahi düzeni açıklar.

Bu kitapta; hükümetler kuran ve devrimlere çağıranların, ailelerine karşı takındıkları tavır ile, insanlık Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem'in akrabaları, ailesi ve ev halkı ile ilişkileri arasındaki temel farkı açıklamaya yönelik samimi bir çaba vardır.

Bununla birlikte; O'nun ev halkının ve ailesinin, O'na bağlananların sahip oldukları ahlak ve onları diğer büyük insanların, hükümetler kuranların, toplum önderlerinin ve liderlerinin ailelerinden ayıran nitelikler de açıklanmıştır.

Yine bu kitapta, tek peygamberde birleşmenin ve ümmetin tümüyle görüş birliği ettiği O'nun son peygamber olduğuna inanmanın, İslam'ın ortaya çıkmasından Kıyamet'e kadar O'nun şeriat koyucu ve itaat edilmesi gereken olduğuna iman etmenin önemine ışık tutulmaktadır.

Bütün bunların karşısında ise, Peygamber'in davet ve eğitim çabalarının sonucu hakkında; İslam öğretilerinin daimi örneği, o öğretilerle gönderilen ve onlara çağıranın başarı ölçeği örnek nesil hakkında İmamiye Şiası'nın inandıkları vardır. Bu fırka, bu kapkaranlık ve olumsuz bakışı cemaatlerinin ve fırkalarının sembolü edinmiştir. Bütün bu bilgiler, Şia imamlarının ve bu fırkanın güvendiği büyük alimlerin yazdıkları ve ilk kurucusundan Humeyni'ye kadar onlar tarafından güvenilir kabul edilen eserlerde yazılanlar üzerine tesis etmiştir. Aynı şekilde Ehli Sünnet'e dayandırdığımız inançlar ve görüşler, onlardan tevatür ve icma yoluyla gelmiştir. İslam tarihi, sahabe dönemi ve Nebi sallallahu aleyhi ve

sellem'in hayatı hakkında aktarılan ilmi ve tarihi gerçekler ise, tarafsız tarih kitaplarına, Müslümanların ve insaf sahibi, araştırmacı gayrimüslimlerin şahitliklerine dayanmaktadır.

İnsanlık tarihindeki en büyük yol gösterici, en büyük eğitimci ve ıslahatçı Peygamber'in, şânına yakışan tasvir ve anlatımın seçimini, bozulmamış fıtrata, sağlıklı anlayışa ve her zaman varolan kuşatıcı akla bıraktık. O Peygamber ki, en başarılı Peygamber olduğuna Kur'an ayetleri ve tarih şahitlik etmiştir. Bu; davetçiler ve eğitimciler bir yana, nebiler ve rasuller arasında bile O'nu seçkin kılan eşsiz özelliklerin doğal ve zorunlu sonucudur. Müslüman ve gayrımüslim tarihçilerin şahitlikleri de bunu desteklemektedir.

Bundan sonra kendi kendimize şöyle sorduk: İmamiye Şiası'nın, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ve ilk örnek neslin çabaları hakkında ısrarla yaptıkları tasvir ile, hep birlikte söylediklerinin ve kesin bir dille belirlediklerinin gereği ile tüm insanlığa hidayet, saadet, sevgi ve fedakarlık mesajı yönelten; her çağda ve her nesilde öğretilerine sarılan insanın davranışında ve ahlakında mutlaka derin ve köklü değişikler gerçekleştiren; onu hayvanlığın en alt noktasından kurtarıp insanlığın en yüksek zirvesine çıkarma sorumluluğunu üstlenen bir din aynı olabilir mi?!.

Bu kitabın aslı Urduca yazılmıştır. Daha sonra "İslami Diriliş" dergisi genel yayın yönetmeni Üstad Said el-A'zami en-Nedvi onu Arapça'ya çevirmiş ve müellif kendi eliyle ona bir takım değerli eklemeler yapmıştır. Müellif, kitabı Arapça'ya çeviren Üstad Said el-A'zami en-Nedvi'ye teşekkürlerini sunar.

Ebu'l-Hasen Ali el-Haseni en-Nedvi

Lekno İslam Akademisi – Hindistan

19.02.1405 h. – 14.11.1984 m.

Ölümsüz ve Evrensel Dinin Dört Şartı

1- Yeni bir insan kimliği sunmak ve henüz Peygamber hayattayken eşsiz bir nesil ortaya çıkarmak.

2- Bu dinin Peygamberi'nin siyasi yöneticilerden ve ülkeler fetheden savaşçılardan farklı olması.

3- Allah Subhânehu'nun bu dinin Kitabı'nı koruması ve himayesine alması.

4- Peygamber'in bizzat kendisinin hidayet ve komuta merkezi olması.

Beşeri ıslah ve evrensel devrim sancağı taşıyan, ölümsüz ve evrensel dinin dört şartı

Giriş

Aklı selim ile hüküm vermek, beşeri fıtratı ve dinler tarihini geniş ve yorumlayarak araştırmak, milletlerin ve dini cemaatlerin psikolojisine derinlemesine vakıf olmak; aynı şekilde insanlık tarihindeki çabaları, ıslah ve devrim hareketlerini ve bunların tarih sayfalarında kayıtlı neticelerini özgürce göz önünde canlandırmak; bütün bunlar, tüm insan türünü muhatap alan; onu sağlıklı inanç, salih amel, faziletli ahlak, kapsamlı ıslah ve köklü devrime bağlı kalmaya davet eden; toplumu iman ve takva temeli üzerine kurma ve uygarlığı nebevi ölçülerle yeniden düzenleme iddiasında bulunan dinde mutlaka dört sıfat ve özelliğin bir arada bulunması gerektiğini ispat eder. Böylece bu din; Allah'ın kusursuz dini ve çağrılarının en sonuncusu olmayı, Kıyamet gününe kadar ölümsüz kalmayı hak eder. Çeşitli zamanlarda

ve mekanlarda, farklı ortamlarda ve tabakalarda eğitim, öğretim, davet ve irşat görevini yerine getirebilir.

Birinci şart:

A- Bilinen yollara ve yaygın metotlara dayanmadan yeni bir insan kimliği sunmak:

Semavi dinlerin yapısı ve o dinleri yüklenenlerin tarihini araştırmak, insanı yeniden doğuyormuşçasına şekillendirme mucizesinin gerçekleştiğini gösterir. Onların davetinin ve onlara eşlik etmenin öyle bir etkisi ve eşyanın tabiatını tersine çevirme gücü var ki, ona karşılık efsanevi iksirden bahsedilse, bu durum, tarihsel gerçekleri bilmemeye delalet eder ve peygamberliğe ve peygamberlere hakaret kabul edilir.

Aynı şekilde; olağan dışı bu sonuç hikmetli ve kültürlü tabakanın, ahlak hocalarının, eğitim uzmanlarının ve siyasi liderlerin kullandığı, eğitim kurumlarının ve kurnaz hükümetlerin itimat ettiği eğitim ve medya araçlarına ve metotlarına dayanmamalıdır. Bilim ve sanatın geniş bir şekilde kaydedilmesi, muhteşem kitapların telif edilmesi,

büyüleyici konuşmaların yapılması, çokça okulların inşa edilmesi, edebiyat ve şiirin kullanılması, düşüncenin yerleşmesi ve sevilmesi için gerçeklere ve manalara vücut verilmesi; ödüller, yüksek makam ve görevler dağıtılması ve benzeri etkileyici yollar ve hikmetli metotlara dayanmamalıdır.

Sonra; bütün ilim ortamlarından uzakta ve tamamen ümmi, buna ilave olarak bazı sorunlara ve engellere karşı yalnız, halklarının eğitim ve öğretimi ile meşgul olanların genelde sahip olduğu araçlardan yoksun Peygamber'in eğitimi ve arkadaşlığı ile normal öğreticilerin ve liderlerin eğitiminin karşılaştırılması iki etki ve inkılâp türü arasındaki büyük farka ve kaynaklarının faklılığına açıkça delâlet eder. Çünkü Rasul'ün öğretileri gölgesinde inançlarda, eğilimlerde, yaşantı ve ahlakta gerçekleşen dönüşüm, Allah'ın gözetimi ve ilahi desteğinden kaynaklanmaktadır. Bunu, "nübüvvet nuru" ve "sahabe olmanın bereketi" kelimelerinden başkası ifade edemez.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in eğitimi ve arkadaşlığıyla mutlu olanların hayatı, sağlam bir bağla Allah'a; ihlasa, ibadete, tevazuya, fedakarlığa, nefsi yenmeye ve ibadetten zevk almaya, dünyanın geçici nimetlerinden yüz çevirip ahirete özen göstermeye, nefsi ince bir hesaptan geçirmeye ve din üzere

dosdoğru yaşamaya bağlanır. Bu da; eğitimlerini hikmetli insanlardan, filozoflardan, eğitim uzmanlarından ve ahlak öğretmenlerinden alanların ulaşamayacakları ve ulaşmayı dahi ümit etmedikleri iman ve ahlakın zirvesidir.

Kur'an-ı Kerim, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in eliyle gerçekleşen bu nebevi eğitimi ve köklü devrimi tasvir ederek Cuma Suresi'nde şöyle buyurur: (Ümmilere içlerinden, kendilerine ayetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Kuşkusuz onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler.)[1]

Allah azze ve celle şöyle buyurur: (Fakat Allah size imanı sevdirmiş ve onu gönüllerinize sindirmiştir. Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin göstermiştir.)[2]

Ve şöyle buyurur: (Allah da elçisine ve müminlere sükunet ve güvenini indirdi, onların takva sözünü tutmalarını sağladı. Zaten onlar buna layık ve ehil kimselerdi.)[3]

Ve yine şöyle buyurur: (Muhammed Allah'ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kafirlere karşı

---

[1] 62/el-Cuma/2
[2] 49/el-Hucurât/7
[3] 48/el-Fetih/26

çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükuya varırken, secde ederken görürsün. Allah'tan lütuf ve rıza isterler. Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir. Bu, onların Tevrat'taki vasıflarıdır. İncil'deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki bu, ekicilerin de hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kafirleri öfkelendirir. Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük mükafat vadetmiştir.)[4]

B- Davetin, Peygamberin kendisi hayattayken meyvesini vermesi ve geçmiş nesillere benzemeyen, geri dönmeyi kabul etmeyen yeni bir nesil üretmesi zarureti:

Peygamber sallallahu aleyhi ve selem hayattayken hidayet ve etki mucizesinin görülmesi, ahlakta ve inançlarda devrim görülmesi ve tarihin şahit olduğu en harika ve en güzel insani örneklerin pratik olarak ortaya çıkması İslam'ın yolunu açar, etkisi ve üstünlüğü nedeniyle milletler ve ülkeler kendilerini

[4] 48/el-Fetih/29

İslam'ın kucağına atar. Her yönden örnek sayılan canlı ve mükemmel bir toplum oluşur.

Bütün bunların Peygamber'in hayatında ve vefatından hemen sonra gerçekleşmesi gerekir. Çünkü ilk davetçisi ve mesajını taşıyan henüz hayattayken dünyaya geçerli sayıda başarılı ve yapıcı, pratik örnekler ve örnek bir toplum sunamayan din, başarılı sayılmaz. Tıpkı gençlik yıllarında ve bahar mevsiminde, olgun ve tatlı meyveler vermeyen, hoş kokulu ve güzel çiçekler açmayan ağacın meyve veren sağlıklı bir ağaç sayılmadığı gibi… Şia inancına göre, bu davetin ve dinin davetçileri ve nübüvvet döneminin sonradan gelen temsilcileri, peygamberlik öğretilerini en doğru şekilde temsil edecek ve başarısına delil olacak yeni bir ümmet ve örnek bir nesil inşası yolunda canlı örnekler sunmaktan acizdiler. Oysa İslam'ın ilk döneminde ortaya konulan çabalara ait akıllara durgunluk verecek örnekler çıkarmış ve bu örnekler, tarihçiler tarafından kabul edilmiştir. Böyle bir inanca sahip olanın çağdaş nesilleri ve modern dünyayı, imana ve ibadete, hep birlikte barışa katılmaya ve hayatını bütünüyle değiştirmeye çağırması nasıl mümkün olabilir?

İkinci şart:

Nesilden nesile miras kalacak bir ülke kurma ve bu ülkenin gelişmesi konusunda, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in diğer hükümet kuruculardan ve materyalist liderlerden farklı davranması:

Yine; bu ilk davetçinin, Allah'ın elçisinin ve O'nun mesajını taşıyanın yapısının, zevklerinin, davranışlarının, ilminin, amaçlarının ve etkilerinin hükümdarlardan, ülkeler fethedenlerden, savaşçılardan, siyasi önderlerden ve materyalist liderlerden çok açık bir şekilde farklı olması ve onunla diğerleri arasında tezat bulunması gerektiği şüphe götürmez gerçeklerdendir.

Tamahkâr ve şansını deneyen hükümdarların, ülkeler fethedenlerin ve dünya liderlerinin harcadıkları çabaların ekseni ve en yüksek hedefi, ya da en azından çabalarının doğal sonucu, kendilerine ait bir ülke kurmak ve babadan oğula geçecek bir hükümet tesis etmektir.

Bu, çağlar ve nesiller boyu görülen tarihsel bir gerçek ve doğal bir fenomendir. Roma ve Bizans

imparatorluklarının, Sasaniler ve Kiyaniler'in, Sorc Bensi ve Cender Bensi ailelerinin[5] yükseliş dönemleri buna şahitlik eder.

Zorunlu bir neden dolayısıyla kabilesel veya evrensel bir devlet kurulamazsa bile, o hükümet kurucular, fatihler, savaşçılar ve girişimlerinde başarı sağlamış siyasi liderler en azından belli bir üstünlüğe, aşırı zenginliğe, geniş zevk ve sefa imkanlarına sahip olurlar. Nimetler içerisinde yüzerler, altın ve gümüş salıncaklarda sallanırlar. Bu açıdan, kendisi için avlanan ve avının kalıntısından yüzlerce vahşi hayvan beslenen ormandaki aslana benzerler.

Roma'da ve Kiyaniye devletinde, tahta çıkanların ailelerinin yaşadığı bolluğun ve lüks hayatın hikayesi, bunları destekleyen akla uygun tarihsel şahitlikler olmasa, hayal ürünü hikayelere ve peri masallarına benzer.[6] Kisra'nın sarayında yaşanan o büyük şaşaaya, tarihçilerin bahar sergisi[7] hakkında verdikleri müthiş ayrıntılara; Roma, Fars ve Hint devletlerinde hüküm

---

[5] İslam'dan önce Hindistan'da uzun süre hüküm sürmüş meşhur iki kraliyet ailesidir.

[6] Bkz. İran fi Ahdi's-Sâsâniyyîn; Prof. Arthur Christensen; 9. Bâb ve Târihu İran; Şahin Karyus; sf. 90

[7] Sonbahar günleri serilen ve üzerinde ilkbaharın hatıralarını yad etmek için içkili ve müzikli oturumlar düzenlenen sergidir.

süren ailelere ve o ailelere mensup olanların yaşam tarzlarına ve akla gelmeyecek derecede tantanalı hayatlarına bakarak bunu tahmin etmek mümkündür.

Bütün bunların aksine, Allah tarafından gönderilen Peygamber babadan oğula geçen bir ülke kurmaz. Aile fertleri için uzun müddet sürecek bolluk ve lüks hayat imkanları sağlamaya çalışmaz. Ümmetin diğer tabakalarının aksine hayatın meşakkatlerinden ve sıkıntılarından uzak ve refah içinde bir yaşam sürmelerini sağlayacak çıkarlarıyla ilgilenmez.

Bilakis aile fertleri, onun hayatında ve ölümünden sonra, zühd hayatı yaşarlar. Kanaatkar davranırlar ve fedakarlık yaparlar. Rahatlık ve refah faktörlerinin bir çoğundan vazgeçerler. Kişisel yeteneklerine ve çabalarına itimat ederler. Hindulardaki Brahmanların aileleri, Hıristiyanlardaki din adamları veya herhangi bir kutsal sayılan insan gibi başkalarının sırtından bolluk ve lüks hayat yaşamazlar.[8]

---

[8] İleriki sayfalarda ayrıntıları gelecek.

Üçüncü şart:

Peygambere indirilen kitap, korunmuş ve genelin anlayabileceği şekilde olmalıdır ve insanlar ona ulaşabilmelidir:

Üçüncü şart ise; peygambere indirilen semavi kitabın korunmasının Allah tarafından üstlenilmesidir. Bu kitap o peygamberin dininin temelidir. Davetinin ve öğretilerinin kaynağıdır. İnsanları ona bağlar ve onunla ilişkilerini güçlendirir. Kendisine uyanlar arasında samimi rabbaniyet duygularını harekete geçiren kuvvetli bir etkendir. Kıyamet gününe kadar inanç sınırlarını çizer ve özellikle de tevhid inancını açıklar, onu korur ve gözetir. Bu kitabın, bütün insanlığa hitap eden ve dünyaya yayılması Allah tarafından üstlenilen bir kitap olması gerekir. Bununla birlikte insanlar onu anlayabilmelidir. Allah Subhânehu ve Teâlâ onun çokça okunması ve ezberlenmesi için dünyada bir benzeri olmayacak derecede gerekli fırsatları ve uygun ortamı hazırlamalıdır. Çünkü o, Allah'ın son kitabıdır ve insanlık için kurtuluş gemisidir.

Bu kitap her türlü insan tasarrufundan, değiştirmeden, ekleme ve çıkarmadan, her türlü tahrifat şüphesinden uzak olmalıdır. Çünkü bu olmadan insanlar bu kitaba imana çağrılamaz ve bu kitap dünyanın önüne şahit olarak sunulamaz. Aynı şekilde, ondan yararlanmak da mümkün olmaz.

Eski ve yeni çağlarda ortaya çıkan kitapların (Tevrat, İncil ve kutsal sayfaların) tarihi, bu kitapların ve kutsal sayfaların din düşmanlarının tasarruflarına, zalimlerin hücumlarına, materyalist ve art niyetli liderlerin maddi ve manevi tahrifatlarına maruz kaldığına; aşağılık amaçlar için geniş şekilde kullanıldığına ve insanların bunu görmezden geldiğine işaret eder.[9] Bu kitaplar ve kutsal sayfalar ile Kur'an arasındaki fark, bu bahsedilen kitapların korunmasını mensupları üstlendiği içindir. (Allah'ın Kitabı'nı korumaları kendilerinden istendiği için Rablerine teslim olmuş Rabbâniler ve bilginler de (onunla hükmederlerdi.) Hepsi ona (hak olduğuna) şahitlerdi.)[10] Oysa Kur'an'ın korunmasını bizzat Allah

[9] Daha ayrıntılı bilgi için müellifin "En-Nübüvve ve'l Enbiya fi Dav'i'l Kur'an / Kur'an Işığında Peygamberlik ve Peygamberler" isimli kitabının "İlim ve Tarih Terazisinde Geçmiş Kutsal Kitaplar ve Kur'an" faslına (sf. 198) bakınız.
[10] 5/el-Mâide/44

kendisi üstlenmiştir.[11] Şöyle buyurur: (Kur'an'ı elbette biz indirdik; onu elbette yine biz koruyacağız.)[12]

Dördüncü şart:

Peygamberin bizzat kendisi tek hidayet merkezi, şeriat koyucu ve itaat edilen olmalıdır:

Dördüncü şart; peygamberin bizzat kendisinin hidayet kaynağı, komuta merkezi, ümmetin kalbî ilişkilerinin ve fikri eğiliminin ekseni olmasıdır. O'nun peygamberlerin sonuncusu, yolları aydınlatıcı ışık kaynağı ve herkese örnek olduğuna inanır. O'ndan sonra hiç kimsenin peygamberliğe ve mutlak şeriat belirlemeye ortak olmasına izin vermez. O'ndan başkasının masum olduğuna inanmaz ve O'ndan başkasına vahiy geldiğini kabul etmez.

Bu ümmetin birliği ve bütünlüğü, akidevi ve ameli bid'atlardan uzak durması, iç enerjisinin ve iman gücünün devamı; bütün bunların hepsi büyük oranda

---

[11] Kur'an-ı Kerim'in korunmuş olduğuna dair gayrimüslimlerin şahitlikleri ileriki sayfalarda gelecektir.
[12] 15/el-Hicr/9

peygamberliğin sona erdiği inancına bağlıdır.[13] Peygamberliğe ortaklık inancı ise, peygamberliğin sonra erdiği inancı ile ters düşer.[14]

Şimdi bu dört şartı güvenilir tarih ile Müslüman ve gayrimüslim entelektüellerin şahitlikleri ışığında, güvenilir tarihçilerin naklettiği olaylara dayanarak birer birer ele alalım.

---

[13] Daha ayrıntılı bilgi için müellifin "En-Nübüvve ve'l Enbiya fi Dav'i'l Kur'an / Kur'an Işığında Peygamberlik ve Peygamberler" isimli kitabının "Peygamberliğin Son Bulması" bölümüne (sf. 221-261) bakınız.

[14] Oniki İmam Şiası'ndaki imamet inancı, imam tarifi ve imamın özellikleri, peygamberliğin sona erdiği inancına ters düşmekte ve peygamberliğe ortak olma anlamına gelmektedir. Bu konunun ayrıntıları ileriki sayfalarda gelecektir.

BİRİNCİ ŞART

Bizzat Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Hayatında Yeni Bir İnsan ve Eşsiz Bir Nesil Ortaya Çıkarmak

Reform, Eğitim ve Kimlik Değişiminde En Büyük Başarı

Şu bir gerçektir ki, her peygamberlik kendi döneminde insanı yeniden yapılandırmış ve ona fazladan bir eğitim vermiştir. Bu dünyaya yeni bir hayat sunan; insanın dar görüşlülüğü, eğri düşüncesi ve hayatın gerçeğinden habersiz olması nedeniyle hedeften yoksun kalan hayata hedef ve anlam elbisesi giydiren fertler hazırlamıştır.

Fakat peygamberliğin başarıları arasında insan hayatının alnında parlayan en üstün başarı, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in sağladığı büyük başarıdır. Tarih, O'nun peygamberlik başarılarını diğer peygamberlerde görülmemiş bir

şekilde ayrıntılarıyla kaydetmiştir. Çünkü O; insanın eğitimi ve yeniden şekillendirilmesi alanında Allah'ın ona bahşettiği başarı ile, eğitim ve öğretim uzmanları bir yana, nebiler ve rasuller arasında bile tektir.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in insan inşa etme işine başladığı seviyeyi, hiçbir peygamber, reformist ve eğitimci görmemiştir. Bu seviye, insani değerlerin en aşağı ve düşük seviyesidir. Hayvanlık sınırlarının bitip insanlık sınırlarının başladığı seviyedir. Aynı şekilde; Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in insan inşasında ulaştığı en yüksek seviye de, insanoğlunun hiçbir çağda ve nesilde görmediği bir seviyedir. Peygamber sallallahu aleyhi ve selem insan inşa etme işine, insanı en aşağı seviyesinden alarak başlamış ve onu insanlığın zirvesine ve en üst noktasına ulaştırmıştır.

Evrensel İnsanlık Tasvirlerinin En Güzeli

Rasul-ü Ekrem'in hazırladığı neslin her bir ferdi, peygamber eğitiminin parlak bir örneği, insan türünün şeref ve övüncü idi. Geniş insan tasavvuru içinde, hatta bütün kainatta, nebiler ve rasüller hariç, bu insan

örneklerinden ve beşer türlerinden daha güzel, daha parlak ve daha şerefli bir tablo yoktur.

Sağlam imanlarının, derin bilgilerinin, samimi kalplerinin, sade hayatlarının, tevazularının, Allah'tan korkmalarının, iffetlerinin, temizliklerinin, şefkat ve merhametlerinin, cesaretlerinin, tahammüllerinin, ibadetten zevk almalarının, şehitliğe özlem duymalarının, gündüz yiğitliklerinin ve gece ibadetlerinin; servetlerin ve yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşün hükümranlığından ve çekiciliğinden kurtulmuş olmalarının; dünyanın süslerine rağbet etmemelerinin, adaletlerinin ve güzel yönetimlerinin; bütün bunların dünyada bir benzeri daha yoktur.

Nübüvvetin başarılarından biri de, tarihte eşi görülmemiş yiğitler yetiştirmesidir. O yiğitler hakkında tevatür yoluyla gelen tarihsel şahitlikler olmasaydı, bu durum hayal ürünü bir şiir ve uydurma bir hikayeden başka bir şey sayılmazdı. Fakat bu tarihsel bir gerçektir ve şüpheye yer kalmayacak derecede bilinen bir olaydır.

Toprak ve nur sıfatlarını bir araya toplayan ahlak

Sahabe-i kiram, Allah onlardan razı olsun, nübüvvet mucizesinin eseri birbirine ters insani sıfatlara sahip bir insan topluluğu idi. İslam şairi Muhammed İkbal bunu şöyle ifade eder:

"Muhakkak ki mü'min Allah'ın kuludur. Aslı topraktandır. Fıtratı nurdur. Allah'ın istediği ahlakla donanmıştır. Alemlerden müstağnidir. Emelleri ve tamahları azdır. Hedefleri ve beklentileri yüksektir. Kendisine bir sevgi verilmiş, heybet ve güzellik elbisesi giydirilmiştir. Konuşmasında ince ve dostçadır. Mücadelesinde ise güçlü ve çalışkandır. Savaşta ve barışta temiz ve dürüsttür. İmanı, dünyanın etrafında döndüğü dairenin orta noktasıdır. Onun dışındaki her şey kuruntu, tılsım ve mecazdır. O; aklın ulaştığı gaye, imanın ve sevginin özüdür. Bu hayat onunla neşe ve güç bulur."[15]

Biz burada değerli okuyucuya tarihten şahitlikler sunacağız ki, bahsettiğimiz şeylerin sadece bu şahsiyetlere olan hayranlığımıza dayanmadığını bilsin.

---

[15] Ravâiu İkbâl; Ebu'l Hasen en-Nedvî; sf. 147-148; 4. baskı, Hindistan Lekno İslam Akademisi baskısı.

Hz. Ali Efendimiz Sahabe-i Kiram'ı anlatıyor

Bu konuya Hz. Ali'nin hutbelerinden, şahsiyetleri bazı fırkalarca ve düşünce akımlarınca tartışma konusu yapılmış Sahabe-i Kiram hakkındaki şahitliğini taşıyan iki alıntıyla başlamak istiyoruz. Şüphesiz Ali radıyallahu anh'ın şahitliği, görgü şahitliği niteliğindedir. Açıklaması, Ehli Beyt'in bilinen doğruluk ve güvenilirlik özelliklerinin parlak bir örneğidir. Hz. Ali radıyallahu anh'ın meşhur ve herkes tarafından kabul edilen belâğatına canlı bir örnektir. Onun bu tanımının, dünyadan ayrılmış ve ahirete intikal etmiş yoldaşları ve arkadaşları hakkında olduğunu unutmamalıyız. Bu tanımın sadece dört sahabiye ve Hz. Ali'nin yakın arkadaşlarına; İmamiye Şiası'nın yalnızca onların İslam'a ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bıraktığına bağlı kaldığını öne sürdüğü Selman el-Farisi, Ebu Zerr el- Ğıfari, Mikdad b. El-Esved ve Ammar b. Yasir'e has kılınması caiz değildir. Çünkü onların bazıları onun hayatında vardı ve işlerinde ona destek oluyordu.[16]

---

[16] Ammar b. Yâsir, Hz. Ali'nin halife olduğu günlerde, hicri 37. yılda; Selman el-Farisi ise ondan bir yıl önce, hicri 36. yılda vefat etti. Hz. Ali'nin şehadeti ise hicri 40. yılda idi.

Bu iki alıntı, İmamiye Şiası'nın ittifakla güvenilir kabul ettiği, Hz. Ali'nin hutbelerini, mektuplarını ve sözlerini toplayan Nehcu'l Belâğa isimli kitaptan alınmıştır. Bu kitabı; Haşimi soyundan gelen büyük edip ve şair, Şii Şerif er-Rıza (359-404 h.) telif etmiştir ve hâlâ Şiiler arasında saygı ve hürmetle elden ele dolaşmaktadır. O dönemden çağımıza kadar edebiyatçılar arasında büyük bir edebi değere sahiptir. Meşhur Şii alim ve kelamcı İbni Ebi'l-Hadid (586-655 h.) büyük bir özenle onu şerh etmiştir. Değerli okuyucu aşağıdaki iki alıntıyı okuduğunda taşıdığı edebi belâğat ve eşsiz sanattan zevk alacaktır.

Mü'minlerin Emiri Ali radıyallahu anh, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabilerinden bahsederek şöyle der:

"Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabilerini gördüm. Sizlerden hiç birinin onlara benzediğini göremiyorum. Gündüzü saçları başları dağınık ve toz toprak içinde geçirirler, geceyi de secde ederek ve namaz kılarak geçirirlerdi. Dönüşümlü olarak alınlarını (secdeye) ve yanaklarını (yastığa) koyarlardı. Ahiretlerini düşünmekten ateş üstünde durur gibiydiler. Secdelerinin uzunluğu nedeniyle gözlerinin arasında (alınlarında) izler oluşurdu. Allah anıldığında gözlerinden yaşlar akardı. Öyle ki,

göğüsleri ıslanırdı. Azaptan korkarak ve sevabı umarak, fırtınalı günde ağacın sarsıldığı gibi sarsılırlardı."[17]

İkinci bir hutbede ise şöyle der:

"İslam'a çağrılıp da onu kabul eden, Kur'an'ı okuyup hükmünü uygulayan, savaşa teşvik edilip annenin yavrularına özlemi gibi ona özlem duyan, kılıçları kınından çıkaran, yeryüzünün etrafını ordu ordu ve saf saf dolaşan, bazıları ölen ve bazıları kurtulan, hayatta kalanlar için müjdelenmeyen ve ölenler için taziyede bulunulmayan o insanlar nerede? Onların ağlamaktan gözleri bozulmuş, oruç tutmaktan mideleri boşalmış, dua etmekten dudakları solmuş ve geceleri uyumamaktan renkleri sararmıştı. Yüzlerinde huşu sahiplerinin izi vardı. İşte onlar, (öbür dünyaya) giden kardeşlerimdir. Onlara özlem duymamız ve aramızdan ayrıldıkları için ellerimizi ısırmamız gerekir."[18]

Alman bilgin Caetani, "İslam'ın Yılları" isimli kitabında şöyle der:

---

[17] Nehcu'l-Belâğa; Tahkik: Dr. Subhi es-Salih; Daru'l Kütübi'l Lübnani baskısı, Beyrut; sf. 143

[18] a.g.e.; sf. 177-178

"O sahabe-i kiram, Allah Rasulü'nün ahlaki mirasının temsilcileri, İslam'ın gelecekteki davetçileri, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in takva ve vera ehline tebliğ ettiği öğretilerinin taşıyıcıları idiler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile sürekli iletişimleri ve O'na olan samimi sevgileri, onları öyle bir düşünce ve duygu dünyasına yükseltmiştir ki, hiçbir çevre ondan daha yücesine, medeniyet ve sosyallik bakımından ondan daha yükseğine şahit olmamıştır. Gerçekte o sahabilerde, her yönden büyük ve değerli dönüşümler olmuştur. Daha sonraları savaşların en zor anlarında, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in ilkelerinin güzel ürün veren en verimli toprağa ekildiğini ispat etmişlerdir. Bu, çok yüksek yeterliliğe sahip insanlar aracılığıyla olmuştur. Onlar, Kutsal Kitab'ın (Kur'an'ın) koruyucuları ve emanetçileri idiler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den aldıkları her sözü ve her emri muhafaza ediyorlardı. Onlar, İslam toplumunun ilk fakihlerini, alimlerini ve muhaddislerini yetiştiren İslam'ın önde gelen değerli önderleri idiler."[19]

Meşhur Fransız yazar Dr. Gustave Leban ise, "Arap Medeniyeti" isimli kitabında şöyle der:

---

[19] Caetani (Annali dell' Islam) Vol. 11, p.(429) T. W Arnold, Preaching of Islam. London. (1935)

"Özetle bu yeni din, bir çok münasebet ve fırsatla karşı karşıya idi. Sahabenin feraseti ve iyi idaresi, onların her münasebette ve her fırsatta başarılı olmalarını sağladı. İlk çağda, bütün hedefleri Din-i Muhammedi'yi yaymak olan insanlar halife seçilmişlerdi."[20]

Meşhur İngiliz yazar Edward Gibbon, "Roma İmparatorluğu'nun Gerilemesi ve Yıkılışı" isimli kitabında Hulefa-i Raşidin'den bahsederek şöyle der:

"İlk dört halifenin ahlakı ve davranışları, örnek verilecek derecede temizdi. Gayret ve çabaları, tamamen samimiydi. Zenginlik ve yönetim imkanına sahip olmalarına rağmen, ömürlerini ahlaki ve dini sorumluluklarını yerine getirmede tükettiler."[21]

Dr. Philip Hitti ise, meşhur kitabı "Özet Arap Tarihi"nde şöyle der:

"Dinden dönenleri (mürtedleri) yenen ve Arap Yarımadası'nı tevhid sancağı altında birleştiren Ebu Bekr radıyallahu anh, vakar dolu basit ve gösterişsiz bir hayat yaşadı. Kısa süren halifeliğinin ilk altı ayında,

---

[20] Bkz. Hadâratu'l Arab; sf. 134; Çeviri: Dr. Es-Seyyid Ali el-Belkerâmi

[21] Edward Gibbon; The History of the Decline and Fall of the Roman Empire, (1911), pp. (34-85).

eşi Habibe ile sıradan bir evde oturduğu es-Senh'den şehir merkezine sabahleyin erkenden gelirdi. Herhangi bir maaş almazdı. Çünkü o dönemde devletin bahse değer bir geliri yoktu. Bütün devlet işlerini Mescid-i Nebevi'nin avlusunda yönetirdi.

İkinci halife Ömer radıyallahu anh'a gelince, dayanıklı ve çalışkan bir adamdı. Sadelik ve iktisadın canlı bir örneğiydi. Uzun boylu, saçları dökük ve oldukça esmerdi. Halifeliği süresince ticaret ile geçimini sağladı. Hayatı, her bedevi şeyhinin hayatı gibi, gösterişten ve şaşaadan uzaktı. İslam rivayetleri onun ismini, İslam'ın ilk yıllarında Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra en yükseğe koyar. Müslüman yazarlar; takvâsı, adaleti, tevazusu ve vakarı dolayısıyla Ömer'i yüceltmişler ve her halifede bulunması gereken bu menkıbelerin onda canlı olarak görüldüğünü kabul etmişlerdir. Şöyle derler: Ömer'in eski bir gömleği ve bir deri parçasıyla yamanmış izarından başka bir şeyi yoktu. Hurma yapraklarından yapılmış bir yatakta uyurdu. Dinin şiarlarını savunmak, adaleti sağlamak, İslam'ın şanını yüceltmek

ve Arapların hizmetini yapmaktan başka bu dünya hayatının işlerinden hiçbir şey onu ilgilendirmezdi."[22]

Büyük İslam Yazarı Kadı Seyyid Emir Ali'den Alıntılar

Aşağıda, büyük İslam yazarı Seyyid Emir Ali'nin "A Short History of the Saracens" isimli kitabından bir takım alıntılar sunacağız. Seyyid Emir Ali[23] şöyle der:

---

[22] El-Arab Târihun Mucez; Dr. Philip Hitti; Dârul Ilmi li'l-Melâyin; Beyrut, 1946; sf. 72-73. A Short History of Arabs; London 1915; pp. 76-175

[23] Seyyid Emir Ali (1849-1928) Kral Nadir Şah el-Horasani ile birlikte Hindistan'a gelen seçkin bir Şii ailenin çocuğu idi. Kalküta'daki Musiniyye Külliye'sinde İngilizce ve Arapça okudu. Daha sonra hukuk okudu ve 1873 yılında hukuk diploması aldı. Bengal Yüksek Mahkemesi'nden 1904 yılında emekliye ayrıldı. 1909 yılında İngiltere'ye hicret etti ve orayı yurt edindi. Londra'daki Britanya Kraliyet Meclisi Hukuk Kurulu'na seçilen ilk Hindistanlı üye oldu. 1928 yılında vefat etti. İslami konularda akıcı bir üsluba sahip olan ve İngilizce'ye de İngilizler kadar hakim olan Seyyid Emir Ali gibi bir Hintli yazar çok az bulunur. Şarkiyatçı Osborn şöyle der: "Seyyid Emir Ali'nin yazı üslubu, yazarının İngilizce'ye hakimiyetini gösteren ve İngiliz entelektüellerinden çok azının ulaşabileceği bir üsluptur." Ulemâu'l Islâh fi'l Asri'l Hadis; Dr. Ahmed Emin; sf. 145

"Müslümanların Hulefa-i Raşidin döneminde yaşadıkları siyasi hayatı hayal edince, başkanı insanların seçtiği ve sınırlı otoriteye sahip bir halife olan halk hükümetinin etkileyici manzarası gözler önünde canlanır. Kişisel otoritesi idari işler etrafında döner. Kanun egemenliği ise; zengin veya fakir olsun, başkan veya ziraat işçisi olsun, herkese şamildir."[24]

Ve şöyle der:

"Hulefa-i Raşidin, hayatlarını bütünüyle ve dikkatle Müslümanların umumunun çıkarlarına adamışlardı. Oldukça sade bir yaşam sürüyorlardı. Bu halleri, kerem sahibi Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den miras aldıkları örneğin tam bir taklidi idi. Onlar, güzel davranışları ve değerli yaşantıları ile ve hizmetçilerden, debdebeden ve gösterişten tamamıyla uzak durarak insanların kalplerine hükmettiler."[25]

İlk Halife Ebu Bekr es-Sıddık radıyallahu anh ve ikinci halife Ömer ibnu'l Hattab radıyallahu anh konusuna gelince; Seyyid Emir Ali, onların hayatın süslerine meyletmediklerini, adalet sıfatına sahip olduklarını ve Müslümanlara çok yararlar sağlayan büyük işler yaptıklarını itiraf etmiştir. Onun bu

---

[24] Bkz. The Spirit of Islam; London, 1922; p.280

[25] The Spirit of Islam, op. cit, p. 21

şahitliğinde, geniş yüreklilik ile kalem ve izah gücü kendini göstermiştir.

Ebu Bekr es-Sıddık radıyallahu anh'tan bahsederek şöyle der:

"Araplar kabile liderliğini ve reisliğini miras yoluyla kazanmazlar. Bilakis bu seçime bağlıdır. Araplar, seçim hakkı ilkesine bağlıdırlar ve bununla amel ederler. Kabile fertlerinden her biri, kabile reisi seçiminde oy kullanma hakkına sahiptir. Seçim, kabilenin geride kalan erkekleri arasından yaş ve kıdem esasına göre yapılır. Müslümanlar, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in halifesinin seçimi sırasında da bu eski adete bağlı kalmışlardır. Durumun kritikliği halife seçiminde herhangi bir gecikmeye müsaade etmediği için, yaşı ve Arapların çok önem verdiği Mekke'deki konumu göz önüne alınarak, gecikmeden Ebu Bekr radıyallahu anh, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in halifesi seçilmiştir.

Ebu Bekr radıyallahu anh, özellikle hikmet ve itidal sıfatları ile temeyyüz etmişti. Ali radıyallahu anh ve yine Peygamberin ev halkı; miras olarak aldıkları ihlasları, İslam'a bağlılıkları ve vefaları nedeniyle,

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ardından O'nun halife seçilmesini onaylamışlardır."[26]

Ömer radıyallahu anh'tan bahsederken de şöyle der:

"Ebu Bekr radıyallahu anh'ın kısa halifelik dönemi, sahra kabileleri arasında güvenliği yerleştirmeye çalışmakla geçti ve İslam devletinin işlerini yeniden düzenleme fırsatı olmadı.

Fakat; gerçekten büyük bir insan olan Ömer radıyallahu anh halife olunca, işte o zaman fethedilen ülkelerin halklarına mutluluk vermek için sarf ettiği ve yeni kurulan İslam devleti için özel bir ayrıcalık sayılan dev çabalar birbirini izledi."[27]

Başka bir yerde de, Ömer radıyallahu anh hakkında şöyle der:

"Ömer radıyallahu anh'ın halifeliği, İslam için büyük bir kıymete ve zenginliğe sahiptir. O, ahlaki yönden, güçlü bir tabiata sahip bir insandı. Adalet konusuna gelince, sağlam bir ilkeye ve olgunluğa ve çalışma gücüne dayanan ince bir şuura sahipti."[28]

---

[26] A Short History of the Saracens, op. cit, p. 21
[27] The Spirit of Islam, op. cit, p. 278
[28] A Short History of the Saracens, op. cit, p. 27

"Ömer radıyallahu anh'ın vefatı İslam için büyük bir olay ve kayıp idi. Şüphesiz o şiddetli idi fakat adil idi. İleri görüşlüydü. Arapların yapısı ve yaşantısı hakkında geniş tecrübeye sahipti. Karmaşa hayatına alışmış bir ümmet için en uygun komutandı. Suçluları ve yanlışa sapanları cezalandırma gücü sayesinde, gezgin kabilelerin ve yarı vahşi bir halde yaşayan fertlerinin özelliği olan eğilimlerle baş edebildi. Büyük kentlerde lüks ve debdebe araçlarıyla, fethettikleri ülkelerde zenginlik ve bolluk vasıtalarıyla karşılaştıklarında onları ahlaki yönden bozulmaktan korudu. Yönetimi altındaki fertlerin her biri ona rahatlıkla ulaşabilirdi. Geceleri korumasız ve polissiz, insanların halini araştırmak üzere gezerdi. Döneminin en güçlü yöneticisi (halife) işte böyle yaşıyordu."[29]

---

[29] A Short History of the Saracens, op. cit, p. 43-44

Sir William Muir'in Şahitliği

Bu şahitlikleri ve açıklamaları, Batılı tarihçi Sir William Muir'den bir alıntı ile noktalamak istiyoruz. Sir William Muir, İslam'a ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı önyargılı olmuş, hatta Hindistan'daki modern Batı eğitiminin öncüsü Seyyid Ahmed Han, onun "Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in Hayatı" isimli kitabına reddiye yazmak zorunda kalmıştır. Sir William Muir, "Annals of the Caliphate" isimli kitabında şöyle der:

"Ömer radıyallahu anh, İslam ülkesinde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den sonraki en büyük şahsiyetti. Zekasının ve doğruluğunun bir ürünü olarak, bu on yıl içerisinde Şam, Mısır, Fars diyarlarının her biri İslam nüfuzu altına girdi ve o dönemden beridir de İslam ülkeleri arasındadır.

Büyük bir ülkenin büyük yöneticisi olmasına rağmen, feraset ve metanetten, işlerde ve sorunlarda adaletli bakıştan yoksun olmadı. Kendisine verilen basit ve sıradan unvanın dışında yüce unvanlar verilmesine razı olmadı. O da, "Arapların reisi" unvanıydı."[30]

---

[30] Annals of the Early Caliphate, op. cit., p. 283

İnsanlar uzak vilayetlerden grup grup geliyorlar ve yönetici Ömer'i soruyorlardı. Halife Mescid-i Nebevi'nin avlusunda ve etrafında iken, Mü'minlerin Emiri'nin mescidin içinde olup olmadığını soruyorlardı. Oysa o, sıradan elbiseleri ile önlerinde oturuyordu."[31]

Halife Ebu Bekr radıyallahu anh hakkında ise şöyle der:

"Ebu Bekr'in meclisinin sadeliği Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatındaki gibiydi. Hizmetçileri ve korumaları yoktu. Yöneticiliğin ve halifeliğin debdebesine işaret eden hiçbir belirti yoktu. Halifelik işlerinde büyük çabalar sarf etmeye alışkındı. İşlerin ayrıntısına ve inceliklerine vakıf olduğuna delalet eden bir çok olay vardır. Mazlumları ve fakirleri tespit etmek için geceleri dolaşırdı. Halifelik görevlilerinin ve üst düzey yöneticilerin tayininde herhangi bir iltimas geçmekten ve intikam duygusuyla hareket etmekten tamamen uzaktı. Davranışlarında ve hükümlerinde derin düşüncesi kendini gösterirdi."[32]

---

[31] Annals of the Early Caliphate, op. cit., p. 283
[32] Ilaid. P. 123

Osman b. Affan radıyallahu anh

Güvenilir tarih, üçüncü halife Osman b. Affan radıyallahu anh'ın hayatının sadeliğine şehadet eder. İnsanlara emirlik yemeğinden yedirir, kendisi evine gelir sirke ve sıvı yağ yerdi.[33] Sürekli oruç tutar, hizmetçileri olmasına rağmen kendi işini kendi yapardı.

İbni Sa'd, Abdullah b. er-Rûmi'nin şöyle dediğini nakleder: "Osman radıyallahu anh, geceleyin abdest suyunu kendisi alırdı. Dediler ki: Bazı hizmetçilere emretsen de, senin yerine bunu yapsalar! Şöyle dedi: Hayır. Gece onların hakkı, onda dinlenirler."[34]

Hz. Osman'ın bir kölesi vardı. Ona dedi ki: "Ben senin kulağını çekmiştim, bana kısas yap!" Köle, onun kulağını tuttu. Osman radıyallahu anh şöyle dedi: "Şiddetli yapsa ne güzel olur! Dünyadaki kısas, ahirete kısas bırakmaz."[35]

---

[33] Bunu, Şurahbil b. Müslim sahih bir senetle rivayet eder. Bkz: Hılyetu'l Evliya; Ebu Nuaym; 1/60

[34] Tabakâtu İbni Sa'd; 3/60

[35] Er-Riyad en-Nadıra fi Fadâili'l-Aşerati; El-Muhibb et-Taberi; İbnu's-Sem'ân el-Mufakât'ta, Ebi'l-Furât'tan rivayet eder. Yazma eser numarası: 1784, sf. 205 B; Nedvetu'l Ulemâ Kütüphanesi

Abdulmelik b. eş-Şeddâd şöyle der: "Osman b. Affan radıyallahu anh'ı Cuma günü minberde gördüm. Üzerinde, değeri dört veya beş dirhem olan Aden malı kaba bir izâr vardı."

Hasan el-Basri şöyle der: "Osman b. Affan'ı mescitte öğle uykusunu uyurken gördüm. Kendisi o gün halife idi. Kalktığında, yan tarafında hasır izleri görülüyordu. Şöyle diyorlardı: Bu, Mü'minlerin Emiri! Bu, Mü'minlerin Emiri!"[36]

Müslümanların işiyle ilgilenerek, minberdeyken insanlara fiyatları ve hallerini sorardı. Musa b. Talha'nın şöyle dediği nakledilir: "Osman b. Affan radıyallahu anh'ı Cuma günü dışarı çıkarken gördüm. Üzerinde asfur ile (kırmızıya) boyanmış iki elbise vardı. Minbere oturdu, müezzin ezan okuduktan sonra konuştu. İnsanlara fiyatları, hallerini ve hastalarını soruyordu."[37]

Fedakarlığına ve öncelikle kendini düşünmemesine en güzel delil, Mısır'dan gelen ve kendisine saldıran düşmanlarıyla savaşmaya, savunma imkanlarına sahip olmasına rağmen, Müslüman'a karşı savaşmak ve Müslüman kanı dökmek istemediği için razı

[36] Hılyetu'l Evliya; Ebu Nuaym; 1/60
[37] Tabakâtu İbni Sa'd; 3/59

olmamasıdır. Kur'an-ı Kerim okurken şehit edilmiştir. Aynı şekilde, hadislerin ve Peygamber öğütlerinin ışığında kendisi için planlanan sonu bilmesine rağmen, Müslümanların kendisine emaneti kabul ettiği halifelik görevini de bırakmamıştır.

Emir Ali şöyle der: "Onun en büyük özelliklerinden biri de, verâ ve takvasıdır."[38] William Muir ise şöyle der: "Yumuşak kalpli idi. Güvenliğin olduğu günlerde halife olmuş olsaydı, insanların büyük beğenisini kazanırdı."[39] Levi della Vida, "Short Encyclopedia of Islam"da şöyle der: "Wellhausen ve yine Caetani, Osman'ın Ömer'in siyasetini uyguladığından ve onda bir takım iyileştirmeler yaptığından bir çok ayrıntı vererek bahsetmiştir."[40]

Hz. Osman'ın on iki yıla varan halifelik süresinde, tarihte benzeri zor görülen müthiş bir hızla çok büyük fetihler gerçekleşmiştir. Bu dönemde İslam devleti, dikkat çekici bir genişleme sağlamıştır. Öyle ki; devletin sınırları Sind'den Endülüs'e kadar ulaşmıştır. İslam kuvvetleri bu dönemde, büyük savaşlar yapmış olmasının yanında, deniz tatbikatları da yapmıştır. Kıbrıs ve Rodos adaları fethedilmiş, daha önce tek bir

---

[38] Amir Ali; A Short History of the Saraces, p. 48
[39] William Muir; Annals of the Early Caliphate, London, 1882. p.341
[40] Short Encyclopaedia of Islam, London, 1953, p. 116

gemiye dahi sahip olmamasına rağmen büyük bir donanma hazırlanmıştır.

İslam ordusu, hicri 32 yılında İstanbul boğazına ulaşmıştır. Hicri 25. yılda ise, Trablusgarp'a (Libya'ya) askeri akın düzenlenmiştir. Bundan hemen iki yıl sonra, Tunus, Cezayir ve Mağribu'l Aksâ (Fas) fethedilmiştir. Aynı yılda, Abdullah b. Nafi', denizi geçerek Endülüs'ü kuşatmıştır. Müslümanların orduları, Tiflis'e ve Karadeniz sahiline kadar ulaşmıştır. Hicri 30. yılda Horasan ve Taberistan topraklarına akın düzenlenmiş; Cürcan, Horasan ve Taberistan fethedilmiştir. Abdullah b. Âmir ilerleyerek Sevât, Kabil, Sicistan ve Nisabur'u fethetmiş, civar bölgelerin İslam devletine boyun eğmesini sağlamıştır. Hatta Taharistan ve Kirman fethedilmiş, İslam devletinin sınırları Hazar Denizi'ne ve Kâf dağına kadar genişlemiştir. Hz. Osman döneminde Müslümanlar, Hindistan'a yönelmiş ve Gucurât vilayetinin sahil bölgelerine kadar ulaşmışlardır."[41]

Yine Hz. Osman'ın halifeliği döneminde, uygarlık, medeniyet, sanayi, ticaret, ilim ve kültür adına her şey gelişmiştir. Rahatlık, zenginlik ve refah artmıştır.

---

[41] Bu büyük ve geniş fetihler sonucu, İslam çok geniş bir şekilde yayılmış, ülkeler ve insanlar bütünüyle Allah'ın dinine girmiştir. Tarihin şahitliği ışığında bunu kolayca tespit edebiliriz.

Hz. Osman'ın en önemli icraatlarından biri de, hicri 26. yılda Mescid-i Haram'ın genişletilmesi, hicri 29. yılda da Mescid-i Nebevi'ye ilave yapılarak genişletilmesidir. Onu nakışla işlenmiş taşla inşa ettirmiştir. Deniz yoluyla gerçekleşen fetihlerin geniş alanları kapsamasını göz önünde bulundurarak, fethedilen yerlerde camiler yapılmasını ve mevcut camilerin genişletilmesini emretmiştir.

Hz. Osman'ın en büyük icraatı, İslam aleminin tümünü tek bir Mushaf ve tek bir kıraat üzere toplamasıdır. Kur'an'ın yazılarak nüshalarının çoğaltılmasını ve bu nüshaların bütün İslam diyarlarına dağıtılmasını emretmiştir.[42]

Ali b. Ebi Tâlib radıyallahu anh

Dördüncü Halife Ali radıyallahu anh'a gelince, Haricilerden başka onun şahsiyetine karşı çıkan

---

[42] Kûfe halkından bazı kişiler Ali radıyallahu anh'a, kendinden önceki halifenin insanları Kur'an'ın tek bir kıraati üzerine toplamasını şikayet ederler. Ali radıyallahu anh onlara kızarak şöyle cevap verir: "Susun! Şüphesiz Osman bunu sahabenin büyüklerinin görüşlerini alarak yaptı. Şayet o zaman onun yerinde ben olsaydım, Osman'ın yaptığı gibi yapardım."

yoktur. Bu nedenle, yoldaşlarından Dırâr b. Damura'nın tanımlaması ile yetineceğiz. Dırâr bu tanımlamasında, Muaviye radıyallahu anh'ın isteği üzerine Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh hakkındaki intibasını dile getirmiş, onun hakkında bildiklerini ve şahsi izlenimlerini kelimelerle ifade etmeye çalışmıştır. Bu tanımlama ile, o imanlı ve yüce topluluğun hakimlik ve halifelik anında bile nasıl Allah korkusuyla hareket ettiğini tespit edebiliriz. Çünkü onlar, nübüvvet okulunun mezunları, iman ve Kur'an'ın öğrencileriydiler. Dırâr b. Damura şöyle der:

"Dünyadan ve dünya süsünden uzak dururdu. Geceyi ve karanlığını severdi. Allah'a yemin olsun ki; o çok ağlayan, uzun uzun düşünen, hata yaptığında mahcup olan ve kendi nefsini uyaran biriydi. Elbisenin kalını, yiyeceğin katısı hoşuna giderdi. Allah'a yemin olsun ki, o bizden biri gibiydi. Sorduğumuzda cevap verir, kendisine gittiğimizde bizi karşılar, davet ettiğimizde bize gelirdi. Allah'a yemin olsun ki; bize yakınlığına ve bizi kendisine yaklaştırmasına rağmen bizler, heybeti dolayısıyla onunla konuşamaz, büyüklüğü nedeniyle ondan önce söze başlayamazdık. Gülümsediğinde, gülümsemesi sıralanmış incilere benzerdi. Din ehline saygı duyar, fakirleri severdi. Güçlü onun batıla düşeceğini ümit etmez, zayıf onun adaletinden ümit kesmezdi. Allah şahidimdir ki, onu

bazı hallerde gördüm. Gece perdelerini indirmiş ve yıldızları sönmüştü. Sakalını avuçlamış mihrabında duruyor, hasta gibi mırıldanıyor ve üzgün bir halde ağlıyordu. Onu duyar gibiydim. Şöyle diyordu: Ey dünya! Ey dünya! Beni terk ettin mi yoksa hâlâ benden bir şeyler mi umuyorsun? Nerede?.. Benden başkasını aldat. Ben seni geri dönüşü olmayan üç talakla boşadım. Senin ömrün kısa, yaşantın hakir ve tehliken büyüktür. Ne yazık ki; azık az, yolculuk uzun ve yol ürkütücüdür." [43]

Halifelerin zühd hayatı ve kendi ailelerinden birini kendilerinden sonrası için halife tayin etmekten kaçınmaları

Dört halifenin ihlasına, Allah'a bağlılıklarına, büyüklüklerine ve bu özelliklerle başkalarından farklı olduklarına en iyi delil, ellerindeki büyük servetten, yılların ürünü olan ve dönemlerinde Bizans ve Fars diyarlarından sel gibi akan yığınla nimetten faydalanmaya razı olmamaları, şaşaa ve gösteriş bir yana, rahat bir yaşam sürmemeleridir. Bilakis onlar, Sevgili Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in

[43] Sıfatu's Safve; İbnu'l Cevzi; sf. 122

izinden yürümüş, zühd hayatını her türlü eğlence ve rahatlığa tercih etmişlerdir. Daha da ötesi gerçek şu ki, onlar halife olmadan önce daha müreffeh bir haldeydiler ve kafaları daha rahattı.

Gibbon şöyle der:

"Ebu Bekr, Ömer ve Osman'ın eğitimi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı yapılan savaşlar ve endişe ortamında gerçekleşmiştir. Cennet müjdesi, onlara bütün zevkleri ve tehlikeleri unutturmuştu. Ve onlar, ilerlemiş yaşlarda yönetimi ele aldılar. Din ve adalet, onların gözünde yönetimden daha önemli bir yer işgal etmekteydi. Sade bir hayat sürmek onlar için adet haline geldi. Bu da; güç gösterisi ve şaşaayı şiar edinen dünya hükümdarlarının kalplerine dehşet ve korku yayıyordu."[44]

Yine onlardan hiçbiri, sahip olduğu yönetim ve konuma rağmen, oğlunu veya ailesinden en yakın bir ferdi kendisinden sonra halife bırakmamıştır. Bunun tam tersine onlar, çocuklarına ve akrabalarına halifelikten uzak durmayı öğütlemişlerdir. Aynı şekilde Müslümanlara da, onları asla halifelik makamına seçmemelerini tavsiye etmişlerdir. Bundan

---

[44] Edward Gibbon; The Decline and Fall of the Roman Empire; London, 1911, vall v.p. 399

da; fıtri ve insani etkenler, asırlar boyu ve hatta binlerce yıl süren yönetim adetleri ışığında tek bir sonuç ortaya çıkar: Onlar, kelimenin tam anlamıyla samimiydiler ve Allah'a tam bir bağlılıkla bağlıydılar. Gizli ve açık her türlü şahsi amaçtan uzaktılar. Halifelik sorumluluğunu ancak ve ancak Allah rızası için, O'nun dinini yaymak ve desteklemek, fitne ve tehlike kapılarını kapatmak için yüklendiler. Yoksa, bazı fikir akımlarının dediği gibi, şayet o halifeler hilafet görevini kişisel hedeflerini gerçekleştirmek, makam elde etmek ve maddi çıkar sağlamak için üstlenmiş olsalardı, dünyadan yararlanmadan ahireti kaybetmenin ve Allah'ın gazabını kazanmanın bir anlamı olmazdı. Bu, ardında hiçbir zevk olmayan bir günahtır ki, hiçbir akıllı insan bunu kabul etmez.

Ebu Bekr radıyallahu anh'ın Zühdü ve Fedakarlığı

Burada, Ebu Bekr radıyallahu anh'ın hayatından bir örnek ve Ömer radıyallahu anh'ın hayatından bir başka örnek vermekle yetineceğiz. Ondan sonra, aklına ve yüreğine taassup hakim olmamış kimseler adaletle hüküm verebileceklerdir. Ebu Bekr radıyallahu anh'ın halifelik dönemi hakkında tarihçiler şöyle der:

"Denildiğine göre, hanımının canı tatlı çeker. Der ki: "Onu alacak paramız yok." Hanımı der ki: "Ben günlük harcamamızdan birkaç gün içinde onu alacak parayı biriktiririm." Ebu Bekr radıyallah anh, "Öyle yap!" der ve hanımı dediğini yapar. Uzun bir sürede az bir şey biriktirir. Tatlı satın alması için bunu Ebu Bekr radıyallahu anh'a bildirince, Ebu Bekr radıyallahu anh onu alır ve Beytu'l-Mâl'e (devlet hazinesine) geri iade eder. Der ki: "Bu bizim günlük yiyeceğimizden fazlasıdır." Hanımının her gün biriktirdiği miktar kadarını nafakasından düşer ve kendine ait bir mülkten bir miktarını Beytu'l-Mâl'e ceza olarak öder."[45]

Hasan b. Ali b. Ebi Talib radıyallahu anhuma şöyle der: "Ebu Bekr radıyallahu anh, ölüm sekeratı gelince

[45] El-Kâmil fi't Târih; İbnu'l Esir; (2/423); Dâru Sâdır baskısı; Beyrut

dedi ki: "Ey Aişe! Sütünden içtiğimiz yeni doğum yapmış deveye, içinde yıkandığımız geniş kaba, giydiğimiz kadifeye bak. Biz onlardan, Müslümanların işini görürken yararlanıyorduk. Ben ölünce onları Ömer'e ver." Ebu Bekr radıyallahu anh vefat edince, Aişe radıyallahu anha onları Ömer'e gönderir. Bunun üzerine Ömer radıyallahu anh şöyle der: "Allah sana rahmet eylesin ey Ebu Bekr! Senden sonra gelenleri yordun!" Bir başka rivayette ise, Aişe radıyallahu anha şöyle der: "Ebu Bekr, ölümüne sebep olan hastalığa yakalandığında şöyle dedi: Halifeliği üstlendiğimden beri malımda ne kadar artış olmuşsa bakın ve onu benden sonraki halifeye gönderin."

Diğer bir rivayette ise şöyle nakledilir: Ebu Bekr radıyallahu anh, ölüm anı gelince şöyle dedi: "Halifelik günlerinde Beytu'l Mâl'den aldığım mala karşılık falanca yerdeki bahçem Beytu'l-Mâl'e verilsin." Bir rivayette de şöyle der: Malımdan sekiz bin dirhem Beytu'l-Mâl'e verilsin. Halifelik yıllarımda Beytu'l-Mâl'den bana bu miktarda harcama yapılmıştı." Ölmek üzereyken, Aişe radıyallahu anha'ya şöyle der: "Ben ölünce eski elbiselerimi yıka ve onları bana kefen yap." Aişe radıyallahu anha der ki: "Ey babacığım! Allah bize en güzel şekilde rızk verdi, seni yeni bir kefenle kefenleyelim." Şöyle der: "Hayatta olan ona

(yeniye) daha çok muhtaçtır. Onunla kendini korur ve ikna eder. Ölü ise çürüyecek ve eskiyecektir."[46]

[46] a.g.e. sf.197

Ömer radıyallahu anh'ın Şam Gezisi

Şimdi de size, krallık gösterişi ve debdebesi gerektiren bir konumda, Ömer radıyallahu anh'ın zühdüne ve dünyaya meyletmemesine bir örnek sunacağız. Okuyucular; mutlaka bir çok kralın, cumhurbaşkanının ve başbakanın resmi gezileri hakkındaki haberleri okumuş, bu gezilerdeki güç gösterisini ve şaşaayı görmüştür. Şimdi de miladi yedinci yüzyılın en büyük yöneticisi ve en yüce halifesinin, Ömer ibnu'l Hattab radıyallahu anh'ın, hicri 16. yılda Kudüs'ün fethi münasebetiyle Şam'a yolculuğuna bakın. Bırakalım tarihçi, bu hayret verici yolculuğu anlatsın ve etkileyici kalemiyle onu tasvir etsin:

"Umarız, değerli okuyucunun, Halife Ömer'in Şam tarafına yaptığı gezinin ayrıntıları hakkında bilgisi olur. Bu gezi, insanların kalbine korku salan İslam halifesini görmeyi bekleyen güçlü düşman için büyük öneme sahipti. Fakat halife bu yolculuğa; hizmetçiler, maiyet, debdebe ve şaşaa, üst seviyeden yetkililer ve subaylar bir yana; yanına mütevazi bir çadır dahi almadan çıktı. Sadece mütevazi devesine bindi ve beraberinde Muhacirlerden ve Ensar'dan birkaç kişi

vardı. Fakat Ömer radıyallahu anh'ın Şam'a doğru yola çıktığı haberi kalplere korku salıyordu.

Câbiye'de bir süre konakladı. Eman ve sulh fermanını yazdı. Sonra Kudüs'e doğru yürüdü. Üzerine bindiği deve yorulmuştu. Bir yağız at getirdiler ve ona bindi. At eşkin gitmeye başladı. Bu nedenle ondan indi ve yüzüne vurarak, "Sana öğretene Allah öğretmesin! Bu (şekilde yürüyüş) kendini beğenmişliktendir. Daha sonra hiçbir yağız ata binmedi. Yürüyerek yoluna devam etti. Kudüs'e yaklaşınca, Ebu Ubeyde ve ordu komutanları kendisini karşılamaya geldiler. Hz. Ömer'in gömleği beyaz pamuklu kumaştandı ve kirlenmiş, yan tarafı yırtılmıştı. O, Müslümanların halifesiydi. Oradaki insanlar, "Hıristiyanlar onu bu halde görürlerse ona hiçbir değer vermezler" diye düşündüler. Hz. Ömer'e dediler ki: "Bundan başka bir şey giysen ve bir yağız ata binsen, Bizanslıların gözünde daha büyük görünürsün." Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle dedi: "Biz, Allah'ın İslam ile üstün kıldığı bir topluluğuz ve onu Allah'tan başkasından istemeyiz."[47]

İbni Kesir ise bu yolculuğu şöyle nakleder:

---

[47] El-Fârûk; Allâme Şibli en-Nu'mân; 1/142-145; El-Maarif Matbaası baskısı, 1956

"Ömer ibnu'l Hattab, İlya yolundan beyaz bir deve üzerinde Cabiye'ye geldi. Başında ne bir takke, ne de sarık vardı. Ayakları, üzengisiz devenin iki yanından sarkıyordu. Semeri, yünden yapılmış bir örtüydü. O; deveye bindiğinde devenin semeri, konakladığında ise sergisi idi. Çantası, hurma ağacı liflerinden yapılmıştı. O; yola çıktığında çantası, konakladığında ise yastığı idi. Üzerinde beyaz pamuklu kumaştan bir gömlek vardı ve bu gömlek kirlenmiş, yan tarafı yırtılmıştı. Dedi ki: "Bana kavmin reisini çağırın!" Bizanslıların ileri gelenini çağırdılar. Dedi ki: "Gömleğimi yıkayın ve dikin, bana da bir elbise veya gömlek ödünç verin." Ketenden yapılma bir gömlek getirdiler. "Bu nedir?" dedi. "Keten" dediler. "Keten nedir?" dedi. Ketenin ne olduğunu söylediler. Gömleğini çıkardı, onu yıkadılar, diktiler ve geri getirdiler. Onların verdiği gömleği çıkardı ve kendi gömleğini giydi. Bizanslıların ileri geleni ona dedi ki: "Sen Arapların kralısın. Bu ülkede deveye binmek uygun olmaz. Bundan başka bir şey giysen ve bir yağız ata binsen, bu Bizanslıların gözünde seni daha büyük gösterir." Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle dedi: " Biz, Allah'ın İslam ile üstün kıldığı bir topluluğuz ve onu Allah'tan başkasından istemeyiz." Bir yağız at getirdiler. Kadifesini atın üzerine attı, semersiz ve eğersiz ata bindi. Ata bindikten az sonra dedi ki: "Tutun, tutun! Bundan önce

insanların şeytana bindiklerini görmemiştim!" Bunun üzerine devesi getirildi ve ona bindi."[48]

Hicri 18. yılda Şam'a yaptığı ikinci yolculuğu ise Taberi şöyle anlatır:

"Ömer yola çıktı ve Medine'nin yönetimine Ali'yi bıraktı. Bazı sahabiler de onunla birlikte yola çıktılar. Hızlıca gittiler ve Kızıl Deniz sahilindeki İlya yoluna koyuldular. İlya'ya yaklaşınca yoldan biraz uzaklaştı. Kölesi de peşinden gitti. Devesinden indi ve küçük tuvaletini yaptı. Sonra geri döndü ve kölesinin devesine bindi. Eğerin üzerinde ters serilmiş bir post vardı. Kölesine kendi devesini verdi. İlk karşılarına çıkan insanlar, "Mü'minlerin Emiri nerede?" dediler. Kendisini kastederek, "Önünüzde" dedi. Onlar da kendisini geçip daha öne gittiler. Sonunda İlya'ya geldi ve orada konakladı. Karşılamaya çıkanlara, "Mü'minlerin Emiri İlya'ya girmiş ve orada konaklamış" denildi. Bunun üzerine onlar da geri döndüler."[49]

[48] el-Bidâye ve'l-Nihâye; 7/59-60
[49] et-Taberi; 4/203-204

Ali radıyallahu anh'ın
Diğer Üç Halife ile İşbirliği

Ali radıyallahu anh, diğer üç halifenin hepsiyle, özellikle de Ebu Bekr ve Ömer ile işbirliği yapmış, en zor zamanlarda onlara doğru olduğuna inandığı görüşü söylemiştir. Onlar da kendisinin geniş ilmini, derin anlayışını ve doğruyu bulmadaki isabetini itiraf etmişler ve bu konuda onu çokça övmüşlerdir.

Hz. Ali'nin Ebu Bekr es-Sıddık'ın ölümü ve Ömer'in şehit olması sonrası gösterdiği tepki, her ikisi ile de çok samimi ilişkisi olduğuna delildir. Hz. Ali'nin bu iki durumda okuduğu iki hutbeyi tarih kitaplarında bulabiliriz. O iki hutbede, Hz. Ali'nin etkili üslubu, belağat ve dili kullanma özellikleri açıkça kendini gösterir ki onları buraya, konunun çok fazla uzamaması için almadık.[50]

Emir Ali, yazdığı eserlerin birinde şöyle demektedir: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra, Ali b. Ebi Talib ve Rasulullah

---

[50] Bkz. er-Riyâd en-Nadıra fi Fadâili'l Aşera; Muhibbiddin et-Taberi; Nedvetu'l Ulema Kütüphanesi Yazma Eserler Bölümü; No: 1784; sf. 126,127, 187,188. et-Tabakât el-Kubrâ; İbni Sa'd; 3/370; Dâru Sâdır baskısı, Lübnan.

sallallahu aleyhi ve sellem'in aile fertleri bütün gönülleriyle Ebu Bekr'in halifeliğini onayladılar."[51]

William Muir ise, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şahsi mirası konusunda Hz. Ebu Bekr ile Hz. Ali arasındaki yanlış anlamaya değinmekle birlikte, Hz. Ali'nin Hz. Ebu Bekr'i ziyaret ettiğini ve diğer sahabiler gibi yanına geldiğini, ayrıca yüksek kadılık görevini de yerine getirdiğini vurgular.

William Muir, Hz. Ebu Bekr'e gelen mektuplara genelde Hz. Ali'nin cevap verdiğini de itiraf eder.[52]

Aynı şekilde, Üstad Askeri Caferi de, Uluslararası Şia İslam Cemiyeti'nin yayımladığı Nehcu'l Belâğa'nın İngilizce tercümesinde, Hz. Ömer'in Hz. Ali ile istişare ettiğinden ve onun görüşlerini kabul ettiğinden bahseder. Hz. Ömer, Bizans İmparatorluğu'na karşı savaş konusunda Hz. Ali ile istişare edince, Hz. Ali ona orada kalmasını ve ordunun komutanlığına yetenekli başka bir komutanı göndermesini önerir. Yine Hz. Ali, Farslılar karşında kesin sonucu belirleyecek savaşta Hz. Ömer'in bizzat savaş alanına yönelmesine karşı çıkar ve onu bundan men eder.[53] Bu önemli kısmı

---

[51] A Short History of the Saracents, op. cit, p.21
[52] Annals of the Early Caliphate, op. cit, p. 123
[53] Peak of Eloquence, Bombay, 1979, p.57

tasdik için, Hz. Ali'nin Nehcu'l Belâğa'daki iki hutbesine (No: 137 ve 149) müracaat edebiliriz.[54]

Hz. Osman, kuşatma altına alınıp evine su getirilmesi engellenince insanlara dönüp şöyle dedi: "İçinizde Ali var mı?" "Hayır" dediler. "İçinizde Sa'd var mı?" dedi. "Hayır" dediler. Bunun üzerine sustu ve daha sonra şöyle dedi: "Bize su getirmesi için Ali'ye haber verecek kimse yok mu?" Bu söz Hz. Ali'ye ulaştı. Hz. Ali ona üç kırba dolusu su gönderdi. Sular neredeyse ona ulaşamayacaktı. Suları götürürken Haşimoğulları ve Ümeyyeoğulları kölelerinden bir kaçı yaralandı ve sonunda su Hz. Osman'a ulaştı. Hz. Osman'ın öldürülmek istendiği bilgisi Hz. Ali'ye gelince, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'e "Kılıçlarınızı alıp gidin ve Osman'ın kapısına durun, kimsenin ona ulaşmasına izin vermeyin!" dedi.[55]

İnsanlar Hz. Osman'ın evini kuşatınca, Hz. Ali Hz. Hasan'ı ve kölesi Kanber'i gönderdi ve onlara, insanların Hz. Osman'ın yanına girmesini engellemelerini emretti. İnsanlar Hz. Osman'a ok attılar. Öyle ki, Hz. Hasan onun kapısında kana boyandı, Hz. Ali'nin kölesi Kanber'in başı yarıldı. Yine

---

54 Yine bkz. sf. 57, 260-270

55 Bkz. Tarihu'l Hulefâ; es-Suyuti; Hz. Osman'ın biyografisi; sf. 159-160 ve diğer tarih kitapları.

de onlar, Hz. Hasan'ın bulunduğu kapıdan Hz. Osman'ın yanına giremediler. Arkadan dolaşıp duvarın üstünden içeri girdiler ve Hz. Osman'ı Kur'an okurken öldürdüler."[56]

[56] Bkz. A.g.e. ve diğer tarih kitapları.

Ehi Beyt ile Sahabe-i Kiram Arasındaki Karşılıklı İlişkiler

Kur'an-ı Kerim, sahabe-i kiramı (Allah onlardan razı olsun) şöyle tanımlar: (Kafirlere karşı sert, kendi aralarında merhametlidirler.)[57] Bu Kur'an nassı, onların karşılıklı kardeşlik ilişkilerini, birbirlerine karşı taşıdıkları sevgi ve saygıyı, birbirlerini gözettiklerini ve haklarını yerine getirdiklerini teyit etmektedir. Emir Ali, "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabilerinin birbirleriyle kenetlenmeleri, O'nun doğruluğuna ve gönderildiği hedef için taşıdığı samimiyete en büyük delildir"[58] derken ne doğru söylemiştir.

İnsanların bu Kur'an şahitliği haricinde rivayet ettikleri ve edecekleri her şey, Kur'an'ı yalanlama, tarihi yanıltma, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in eğitiminden şüphelenme ve bu konuda kötü zanda bulunma anlamına gelecektir. Burada, onlarla alakalı bazı olaylar nakledelim. Buhari'nin Ukbe ibnu'l-Haris radıyallahu anh kanalıyla rivayet ettiği hadiste, Ukbe şöyle der: "Ebu Bekr ikindi namazını kıldı, sonra dışarı

---

[57] 49/el-Feth/29

[58] Amir Ali, The Spirit of Islam, London, 1922, p.22

çıktı ve yürüdü. Hasan'ın çocuklarla oynadığını gördü. Onu omzuna alarak şöyle dedi: "Babam feda olsun! Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e benziyor, Ali'ye benzemiyor" Hz. Ali ise buna (onun bu sözüne) gülüyordu."[59]

Hüseyin b. Ali radıyallahu anh'ın şöyle dediği rivayet edilir: "Ömer bir gün bana dedi ki: "Ey oğulcuğum! Bize gelsen de bizi görsen olmaz mı?" Bir gün ona gittiğimde Muaviye ile yalnız görüşüyordu. İbni Ömer'in kapıda beklediğini ve ona girmesi için izin verilmediğini gördüm ve geri döndüm. Daha sonra benimle yine karşılaştı ve "Ey oğulcuğum! Bize geldiğini görmedim" dedi. Ben de, "Geldim ve sen Muaviye ile yalnız görüşüyordun, İbni Ömer'in geri döndüğünü gördüm, ben de geri döndüm" dedim. "Sen, (içeriye kabul edilmeye oğlum) Abdullah b. Ömer'den daha layıksın" dedi."[60]

İbni Sa'd, Cafer es-Sâdık'tan, o da Muhammed el-Bâkır'dan, o da babası Ali b. El-Hüseyin'den şöyle dediğini rivayet eder: "Ömer'e Yemen'den bir takım elbiseler geldi ve o da onları insanlara giydirdi.

---

[59] Buhari; Kitabu'l Menâkıb, Bâbu Sıfati'n Nebiyyi sallallahu aleyhi ve selem; 1/501, Hindistan baskısı

[60] Kenzu'l Ummâl; 7/105, el-İsâbe; 1/133'de sahih bir senetle rivayet edilir.

İnsanlar elbiselerin içinde gittiler. O da, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kabri ile minberin arasında oturuyordu. İnsanlar yanına geliyor, selam verip onun için dua ediyorlardı. Bu arada Hasan ve Hüseyin, anneleri Fatıma radıyallahu anha'nın evinden çıkmış, insanların arasından yürüyerek geliyorlardı. Üzerlerinde o elbiselerden hiç biri yoktu. Ömer kaşlarını çatmıştı. Sonra şöyle dedi: "Vallahi, sizin giydiklerinizin bana bir yararı olmadı." "Ey Mü'minlerin Emiri! Emrin altındakileri giydirdin ve işte ne güzel yaptın!" dediler. Şöyle dedi: "İnsanların arasından yürüyerek gelen ve üzerlerinde o elbiselerden hiç biri olmayan şu iki çocuk yüzünden (böyle diyorum)." Sonra Yemen'e (oradaki görevliye), Hasan ve Hüseyin için acilen iki elbise göndermesini emreden bir mektup yazdı. Bunun üzerine oradaki görevli iki elbise gönderdi ve Ömer, o elbiseleri onlara giydirdi."[61]

Ebu Cafer'den şu rivayet edilir: "Ömer, Allah'ın verdiği bolluktan sonra insanlara para tahsis etmek isteyince, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabilerinden bir grubu topladı. Abdurrahman b. Avf radıyallahu anh ona, "Önce kendinden başla" dedi. O da, "Hayır, vallahi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve

---

[61] A.g.e. sf.106

sellem'e en yakın olanlardan, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in akrabaları olan Haşimoğulları'ndan başlayacağım." Önce Abbas'a, sonra Ali'ye, sonra dört kabileye ve en son Adiyy b. Ka'b oğullarına tahsiste bulundu.

Haşimoğulları'ndan Bedir'e katılanları yazdı. Sonra Ümeyye b. Abdişems oğullarından Bedir'e katılanları yazdı. Sonra yakınlık derecelerine göre buna böyle devam etti. Onlara para tahsisatında bulundu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanındaki konumları nedeniyle Hasan ve Hüseyin'e de tahsiste bulundu.[62]

Allâme Şibli en-Nu'mâni, "el-Fârûk" isimli kitabının "Ehli Beyt ile Sahabeleri Arasında Hakların ve Âdâbın Gözetilmesi" başlığı altında şöyle der:

"Şüphesiz Ömer radıyallahu anh, önemli işlerde, bütün samimiyetiyle ve nasihat gayesiyle kendisine doğru olarak gördüğünü söyleyen Ali radıyallahu anh ile istişare etmeden kesin karar vermezdi. Onu Nihâvend savaşında ordunun başına komutan yapmak istedi fakat o bunu kabul etmedi. Kudüs'e yolculuğunda, Medine'deki bütün halifelik işlerinin başına onu bıraktı. Aralarındaki uyum ve

---

[62] Kitâbu'l Harâc; Ebu Yusuf; sf. 24-25

dayanışmanın ne derece ileri olduğu, Ali radıyallahu anh'ın Fatıma radıyallahu anha'dan olan kızı Ümmü Gülsüm'ü onunla evlendirmesinde açıkça kendini göstermiştir."[63]

Ali radıyallahu anh ile Ömer radıyallahu anh arasındaki samimi ve sağlam bağa en iyi delil, daha önce evlendiği hanımlarının varlığına ve yaşının ilerlemesine rağmen kızı Ümmü Gülsüm'ü onunla evlendirmesidir. Aynı şekilde, çocuklarına kendisinden önceki halifelerin; Ebu Bekr, Ömer ve Osman'ın adlarını vermesidir.[64] Bu, aralarındaki karşılıklı sevgi ve güvenin en açık delilidir. Bu sağlam bağa daha bir çok örnek sunabiliriz. Fakat konuyu kısa tutmak için bu zikrettiklerimizle yetiniyoruz.

---

[63] Emir Muhsin el-Melik'in "Âyâtun Beyyinât" ismiyle meşhur kitabında, bu evlilik ve işaret ettikleri ile ilgili bir araştırma vardır. 1/127-174; Mirza Fur baskısı, 1870 miladi.

[64] el-Abgariyyât; Abbâs Mahmud el-Akkâd; Abgariyyetu'l İmâm; sf. 95, Dâru'l Fetuh baskısı, Kahire

Hindistan'ın Büyük Şairi Eltâf Hüseyin Hâli'nin Kaleminden Sahabe Döneminin Eşsiz Tasviri

Bu özelliklerinden dolayı; Peygambere arkadaşlık, iman terbiyesi ve Kur'an öğretileri üzerine kurulan bu ilk İslam toplumu güzel çiçeklerin yetişmesini beslemiştir. Onlardan her bir çiçek ve her bir yaprak, onun güzelliğinin ve süsünün sebebi olmuştur. Çeşitli kabileler ve aileler, farklı tabakalara mensup insanlar iyi bir üsluba ve tek bir yüreğe sahip bir aile haline gelmiştir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in mucizevi eğitimi ve İslam'ın sihirli öğretileri onları sevgi ve güven üzere bir araya getirmiştir. Burada, büyük şair Eltâf Hüseyin Hâli'nin "Hâli'nin Beyitleri" adıyla meşhur divanındaki kasidelerinden bir kısmını zikretmeden geçemeyeceğim. Bu beyitlerde sahabe-i kiramı (Allah onlardan razı olsun) oldukça canlı ve eşsiz bir şekilde tasvir etmiştir. Bu tablo gerçekte olanı yansıtsa da eşsiz ve çekicidir. Öyle ki, nebilerin ve rasüllerin hayat hikayelerinin ardından, oldukça geniş insan toplulukları içerisinde en üst yere sahiptir.

Büyük şair, Hulefa-i Raşidin ve sahabilerden bahsederek şöyle der:

"Allah Subhânehu ve Teâlâ, İslam Ümmeti'ne hak nimetini ikram edip Peygamber sallallahu aleyhi ve

sellem görevini en iyi şekilde yerine getirince, Allah Teâlâ'nın kulları üzerindeki hücceti tamamlanıp Peygamber Refik-i A'lâ'ya iltihak edince, arkasında İslam'ı miras alan ve tüm dünyada benzeri nadir bulunur bir ümmet bıraktı.

O insanların hepsi İslam'ın sözüne boyun eğmişlerdi ve Müslümanların destekçileri idiler. Allah'a ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı vefâlı idiler. Yetimleri ve dul kadınları teselli ederlerdi. Küfür ve batıl yolundan yüz çevirmişlerdi. Hak ve gönül yoluna kendilerini adamış, onların coşkusuna kendilerini kaptırmışlardı.

Onlar, cehaletin çizdiği resimleri sildiler. Kahinliği temelinden yıktılar. Dinin hükümleri önünde başlarını eğdiler. Allah yolunda canlarını ve mallarını cömertçe harcadılar. Her musibetin önüne kendilerini kalkan yaptılar. Çünkü onlar ancak Allah'tan korkarlardı.

Bir konuda aralarında ihtilaf olsa, bunun kaynağı samimiyetten başka bir şey olmazdı. Bir olay etrafında anlaşmazlığa düşseler, sanki bu anlaşmadan ve yumuşak görünmeden daha iyiydi. Çünkü bu, dünyanın beşeri bahçelerini yeşerten o iman özgürlüğünün dalgasından başka bir şey değildi.

Yemede ve içmede aşırı gitmezlerdi. Giyim kuşamda süs ve gösteriş aramazlardı. Komutan ve

ordu aynı seviyede idi. Aynı şekilde zengin ve fakirin ikisi de bir haldeydi. Değerli bostancı, bir bahçe yapmış ve ona, benzer ağaçlar dikmişti. Halife, çobanın sürüye bekçiliği gibi ümmete bekçilik yapardı. Müslüman ile zimmi arasında ayırım yapmaz, köle ile hür arasında bir fark gözetmezlerdi.

Aynı şekilde cariye ile ev sahibi kadın arasındaki bağ, kız kardeşler ile anneler ve kızları arasındaki bağ gibiydi. Bütün çabaları hak yolunda yoğunlaştı. İlişkileri yalnızca hak ilkesi üzerine kurulmuştu. Ateşleri kendiliğinden yanmazdı. Bilakis dizginleri yalnızca şeriatın kabzasındaydı. Nereye eğilirlerse oraya eğilirler, nereye çağrılırlarsa oraya giderlerdi.

İktisat edilecek yerde iktisadı, cömertçe harcanacak yerde cömertliği gözetirlerdi. Sevgi ve düşmanlıkta dengeli olma ilkesine bağlı kalırlardı. Gereğinden çok sevmezler ve gereksiz yere buğzetmezlerdi. Kim hakka boyun eğerse ona uyar, kim de haktan yüz çevirirse ondan yüz çevirirlerdi."[65]

---

[65] Meddu'l İslam ve Cezruhu (Müseddesu Hâli); sf.37-38 Raca Ram Kumar Lekno baskısı, Hindistan

İnsan Fıtratının Reform Çabalarına Cevap Verdiğinin Delili ve İnsanlığın Büyük Övünç Kaynağı

İslam toplumunun çehresi ve bünyesi; Kur'an, Sünnet ve güvenilir tarih ışığında beliren görüntüsü, bunun da ötesinde bu toplumun görünen yapısı ve yönelişleri, Peygamberin gözetiminde eğitilmiş ve direktiflerini nübüvvet ve Kur'an okulundan almış o Müslümanları tasvir etmekle kalmaz, büyük bir topluluğun güzel ve eşsiz portresini yansıtır. Öyle ki; asırlar geçmesine rağmen, farklı mekanlarda ve zamanlarda, onların seviyesine yaklaşan küçük bir topluluk dahi olmamıştır. Burada insan fıtratının sahip olduğu hayrı kabul edebilme özelliğine ve insan zekasının tasavvur edemeyeceği derecede geniş bir arınma ve yükselme imkanına delil vardır. Yine; Allah tarafından desteklenen ihlaslı ve ıslah ehli insanların sarf ettikleri samimi çabalarına, başarılarına ve kalıcı etkilerine delil vardır. Onlarla iftihar etmek insanlığın hakkıdır. Her çağda yaşayan insanlar, Allah'ın izniyle kendi türünden ortaya çıkan bu yüce toplulukla gurur duyabilir. Bu, beşer türünün fertlerini ümitsizliğe kapılmaktan ve toplumdan uzaklaşmaktan kurtarır. Doğru yolda çalışanların azimlerini artırır. Peygamberlerin sonuncusu ve imamı Muhammed

sallallahu aleyhi ve sellem'in şahsına özel, bütün peygamberlere ise genel olarak beslenen samimi sevgiyi kökleştirir ve canlandırır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in eğitim ve öğretiminin sonuçlarını ve etkilerini gözetlemekle gayba iman, görünene imana dönüşür.

Şeyhulislam Hafız İbni Teymiyye şöyle derken ne doğru söylemiştir:

"Bu ümmetin en hayırlıları sahabilerdir. Ümmetin içinde hidayet ve hak din üzere birleşmede onlardan daha büyük, ihtilaf ve bölünmeden onlardan daha çok uzak duran olmadı. Onlar hakkında zikredilen ve onlar hakkında eksiklik ifade eden her şey, ümmetin başka fertlerindeki kusurlarla kıyaslansa onun yanında çok az kalır. İslam ümmetindeki kusurlar da diğer ümmetlerdeki kusurlarla kıyaslansa, çoğun yanında az kalır. Beyaz elbisedeki azıcık siyah lekeye bakıp da içinde çok az bir beyazlık bulunan siyah elbiseye bakmayan yanılır."[66]

---

[66] Minhâcu's Süne; Şeyhulislam İbni Teymiyye; 3/242

İslam'ın Örnek Çağı ve İlk Nesli ile İlgili Sunulan Karanlık ve Çarpık Tablo

Yukarıda zikredilenlerin tam tersine, İslam'a ve İslam Peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem'e bağlı olduğunu öne süren Oniki İmam Fırkası, bu toplum ve o dönemle ilgili tam tersi bir tablo sunmaktadır. Bu tablo; Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in eğitim ve yönlendirme alanındaki bütün çabalarını yıkmakta ve O'nu, Allah tarafından gönderilmeyen, semadan desteklenmeyen, vahye ve ilahi gözetime sahip olmayan bir ıslahatçının veya samimi bir uzman eğitimcinin dahi karşılaşmadığı şekilde başarısız göstermektedir. Oysa Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bütün bu özelliklere sahipti. Bu fırka; nankörlük, kabalık, hainlik, hakkı gizleme, nefsine tapma ve makam sevgisini; aşağılık çıkarlar için her türlü entrikayı, çarpıtmayı ve iftirayı kullanma ve bunu mazur göstermeyi içeren çarpık ve simsiyah bir resim sunmaktadır. Bu çarpık ve hoş olmayan tablo, İslami gayretlerin ve eğitimin sonucu hakkında ümitsizlik doğurmakla kalmaz, bilakis tüm insanlığın düzelmesi ve geleceği hakkında da ümitsizliğe kapılmaya yol açar.

Bu tablo; Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in yirmi üç yıl boyunca harcadığı büyük çabanın üç (veya bazı rivayetlere göre dört) kişi dışında bir şey üretmediğini, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra sadece onların İslam'a bağlı kaldıklarını, diğerlerinin ise O'nun vefatından hemen sonra –Allah korusun- İslam ile bağlarını kopardıklarını ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in arkadaşlığının ve eğitiminin gerçekleştirmek istediği görevde başarısız olduğunu öne sürmektedir.[67]

---

[67] Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in arkadaşlığının ve eğitiminin ortaya çıkardığı devrim niteliğindeki etkiden bahsederken O'nu bırakıp O'nun ümmetinin fertlerini, hidayetlerini ve tesirlerini anlatmak Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e karşı edep dışı bir davranış olmasa, çeşitli çağlarda yaşamış yol göstericilerden ve salih insanların hayatlarından da bahsederdik. Öyle ki; onların hayat hikayeleri, kısa bir süre onların yanında oturan ve ellerini ellerinin içine koyanın değerli bir madene dönüştüğünü gösterir. Biz, küstah suçluların ve katı kalpli yoldan çıkmış insanların, Allah kendilerine o salih insanlarla karşılaşmayı ve onların önünde tevbe etmeyi nasip ettiğinde, takva sahibi, sağlam inanca sahip olmada ve günahlardan uzak durmada örnek insanlara dönüştüğünü biliriz. Tarihte şöyle bir olay gerçekleşmiştir: İnsanların ahlakı nedeniyle kendisinden kaçtığı ve ıslah olmasından ümit kestikleri suça alışmış bir adam, bir gece tesadüfen o salihlerin ve eğitim ehli insanların yakınında geceler. Sonra o kötü insan, gecelerini nafile ibadetlerle ihya eden takva sahibi bir kişiye dönüşür ve hayatının son anına kadar bu Rabbani hal üzere kalır. Bu tür olaylar, İslam'ın

Oniki imam fırkasının en sahih kaynak kabul ettiği "el-Câmiu'l-Kâfi" isimli kitabın son faslında, "Kitabu'r-Ravda" başlığı altında, İmam Ebi Cafer'den (İmam Muhammed Bakır) şöyle dediği rivayet edilir: "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra üç kişi hariç insanlar riddet üzereydiler / dinden dönmüşlerdi." Dedim ki: "Kim o üç kişi?" Şöyle dedi: "Mikdâd b. el-Esved, Ebu Zerr el-Ğıfâri ve Selman el-Fârisi. Allah'ın rahmeti ve bereketi onların üzerine olsun."[68]

Humeyni ve Sözleri

Bugün İran'daki devrimin lideri, İslam Hükümeti olarak adlandırılan hükümetin başkanı ve Kayıp İmam'ın Vekili Humeyni, Farsça yazdığı "Keşfu'l Esrâr" isimli kitabında sahabe-i kiramı öyle bir tanımlar ki, onları dünyaya tapan, Allah Teâlâ'ya karşı cüretkar,

---

ilk döneminden günümüze kadar, Hindistan gibi İslam'ın merkezinden uzak ülkelerde bile bir çok kez görülmüştür. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi isteyen, yazarın "El-İmam Ellezi Lem Yûfe Hakkuhu mine'l İnsaf ve'l İtiraf" isimli kitabına, "İza Hebbet Riyhu'l İman" isimli kitabına ve diğer kitaplarına bakabilir.

[68] Furûu'l Kâfi; 3. cilt, Kitâbu'r Ravda faslı; sf. 115; Lekno baskısı. Diğer rivayete göre de, Ammar b. Yâsir bu sahabilerin dördüncüsü sayılmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'i tahrif eden ve sonuçta kafir olan insanlar olarak gösterir. Keşfu'l Esrâr isimli kitabında şöyle der:

"Kur'an'ı ve İslam'ı bırakıp sadece dünya ile ve yönetimi ele geçirmekle ilgilenen, Kur'an'ı sadece bozuk niyetlerini gerçekleştirmek için araç edinen o insanlar (sahabiler) için, Ali radıyallahu anh'ın halifeliğine ve imamların imametine delâlet eden bu ayetleri Kur'an'dan çıkarmak kolay olmuştur. Aynı şekilde semavi Kitabı tahrif etmek ve Kur'an'ı dünya ehlinin gözünden tamamen uzaklaştırmak onlar için kolay olmuştur. Öyle ki, Kur'an ve Müslümanlara karşı işlenen bu ayıp Kıyamet'e kadar kalacaktır. Yahudilere ve Hıristiyanlara yönelttikleri tahrif suçlaması, kendileri üzerine sabittir."[69]

Kitabın bir başka yerinde ise şöyle der:

"Kur'an'ın, imamın ismini belirlemiş olduğunu farzedelim. Müslümanlar arasında ihtilaf çıkmayacağını nereden bileceğiz? Çünkü yöneticilik ve

---

[69] Keşfu'l Esrâr; sf. 114; Bu kitapta basıldığı matbaanın ismi ve baskı tarihi bulunmamaktadır. Fakat o Humeyni'nin yazdığı kitaplardandır. Üstad Es'ad el-Keylâni, "el-İmam el-Humeyni, Da'vetuhu ve Hareketuhu ve Efkâruhu" isimli kitabında bu kitabı Humeyni'nin eserleri arasında saymıştır. Bu kitabın Pakistan baskısının 65. sayfasına bakınız.

valilik tamahıyla kendilerini Rasül aleyhisselam'ın dinine uzun süreler bağlayan, bu uğurda entrikalar çeviren ve gruplaşanların Kur'an'ın emirlerine uyarak amaçlarından vazgeçmeleri mümkün değildi. Gayelerini gerçekleştirebilmek için hiçbir hileden kaçınmıyorlardı. Daha da ötesi bu, Müslümanlar arasında İslam'ı temelinden yıkan ihtilafa sebep olmuştur. Kendi yönetimlerini kurmak ve amaçlarını gerçekleştirmek için fırsat kollayanlar, bu amaçlarının İslam adı altında gerçekleşmesinden ümitlerini kesmiş olsalardı, İslam'a karşı grup olup açıkça ona karşı gelebilirlerdi."[70]

Humeyni'nin Hz. Ebu Bekr, Hz. Ömer, Hz. Osman ve sahabenin geneli hakkındaki görüşlerine gelince, onları burada zikredemeyeceğim. Bu konuda daha geniş bilgi için, Humeyni'nin Farsça yazdığı Keşfu'l Esrâr isimli kitabına ya da Şeyh Muhammed Manzur en-Nu'mani'nin "es-Sevratu'l İraniyye, el-İmam el-Humeyni ve'ş-Şia" isimli kitabına bakınız. Çünkü o görüşleri burada nakletmek ne zaruridir, ne de mümkündür.

[70] Keşfu'l Esrâr; sf. 113-114

Emir Muhsinu'l-Mülk'ün Yorumu

Emir Muhsinu'l-Mülk[71] (Seyyid Muhammed Mehdi Ali)'nin bu fırkanın sahabe-i kiram hakkındaki inancı ve onlara karşı tavrı üzerine "el-Âyât el-Beyyinât" isimli kitabındaki yorumu herhangi bir eklemeye gerek bırakmayacak şekildedir. Tepkisi ise, sağlıklı tabiata

[71] Emir Muhsin ed-Devle; Muhsinu'l Mülk Munir Nevaz Cenk Es-Seyyid Mehdi Ali b. es-Seyyid Dâmin Ali El-Hüseyni (1253-1325 hicri). Bu çağın değerli ve seçkin insanlarındandır. Hindistan'da kültürlü nesli inşa edenlerden ve ona iyilikte bulunanlardan sayılır. Şii bir ailede dünyaya gelmiştir. Dini derinlemesine araştırdığı, sağlıklı bir yapıya ve özellikle fikri alanda yeterliliğe sahip olduğu için Ehli Sünnet mezhebine bağlanmıştır. Hicri 1291 yılında Emir Muhtaru'l-Mülk'ün daveti üzerine Haydarabad'a gelmiş, orada yüksek bir makama tayin edilmiştir. Emirlikte büyük değişiklikler ve iyileştirmeler yapmıştır. Allah'ın kendisine ne büyük akıl ve yönetim yeteneği bağışladığını ispat etmiştir. Hicri 1305 yılında İngiltere'ye gider ve orada öğretim merkezlerini görür. M. A. O. College'in kurucusu Sir Seyyid Ahmed Han'ın hayatı boyunca sağ kolu olur. İslami Eğitim Kongresi'ne sekreter ve M. A. O. College'e genel sekreter seçilir. Hayatının sonuna kadar bu makamda kalır. Bu okul onun, hayatın her alanında ilerlemesini sağlamıştır. Emir Muhsinu'l-Mülk, büyük bir şahsiyete, hitabet ve yazıda sanki sihirli bir güce sahipti. "el-Âyât el-Beyyinât" isimli kitabı, konusunda çok değerli ve eşsiz bir eser sayılır. Biyografisi için bkz. Nüzhetu'l Havâtir; Allâme es-Seyyid Abdu'l-Hayy el-Haseni; 8/2. el-Âyât el-Beyyinât; 1/6-7; Mirza Fur baskısı, Hindistan, 1780

sahip bir insanın gerçeği bildikten sonra ondan daha güzel bir üslupla tepki gösteremeyeceği güzelliktedir. Şöyle der:

"Gerçekte Şia'nın sahabe-i kiram hakkındaki inancı, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in suçlanmasına neden olur. Bu inançları duyanların nefislerinde İslam hakkında şüphe uyandırır. Çünkü Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e iman edenlerin dış görünüş haricinde imanlarında samimi olmadığına ve iç dünyalarında –Allah korusun- kafir olduklarına, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından hemen sonra dinden döndüklerine inanan, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in peygamberliğini tasdik edemez. Bilakis der ki: Peygamber, peygamberlik iddiasında doğru söylüyor olsaydı, öğretilerinin etkisi olurdu. Samimiyetle kendisine inananlar olurdu. İnanan o kadar çok insanın arasından en azından birkaç yüz kişi imanlarında kararlılık gösterirlerdi. Şayet dedikleri gibi sahabe-i kiramın imanları ve Müslümanlıkları eksik ise, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hidayetinden etkilenenler kimlerdir? O'nun peygamberliğinden yararlananların sayısı kaça ulaşır? Şayet O'nun sahabeleri, onların öne sürdüğü gibi içlerinde –Allah korusun- dinden dönenlerin ve münafıkların da olduğu birkaç kişiden ibaretse, kimler İslam'ı din

edindiler? Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in eğitim ve öğretiminden kimler yararlandı?"[72]

İmam Şa'bi'nin Şia Hakkında Söyledikleri

Hicri 110 yılında vefat eden İmam Şa'bi, Şia'yı Yahudiler ve Hıristiyanlarla; onların, peygamberlerinin arkadaşları hakkındaki hükümleriyle, peygamberlerin arkadaşlarının konumlarını kabul etmeleri ve bundan etkilenmeleri ile kıyaslarken ne güzel söylemiştir. Onun şöyle dediği rivayet edilir: "Yahudilere soruldu: Sizin dininizin en hayırlı insanları kimler? Onlar da, Musa'nın arkadaşları, dediler. Hıristiyanlara soruldu: Sizin dininizin en hayırlı insanları kimler? Onlar da, İsa'nın havarileridir, dediler. Rafızilere soruldu: Sizin dininizin en şerlileri kimler? Onlar da, Muhammed'in ashabı, dediler. Onlar için bağışlanma dilemeleri istendi, Rafıziler ise onlara sövdüler."[73]

---

[72] el-Âyât el-Beyyinât; 1/6-7; Mirza Fur baskısı; Hindistan, 1780

[73] Minhâcu's Sünne; 1/6

Dünya Malına Üşüşenler ve Yönetim Tutkunu Çılgınlar ile Karıştırma

Anlaşılan bu İranlılar; Peygamber okulunda eğitilen sahabe-i kiramı hükümet kuranlar, macera peşinde koşanlar, makam ve mevkiye tapanlar, mal ve servet düşkünleri gibi zannetmişler. Çünkü Pehleviler, Kiyaniler, son olarak Safeviler ve Gacariler olmak üzere İran krallarında böyle örnekler çoktur. Humeyni'nin büyük dedesinin İran'a Hindistan'ın Evdeh vilayetinden göç ettiği doğru ise, şüphesiz sahabe-i kiramı bir miktar arazi, bir kadın veya birazcık mal elde etmek için her yolu geçerli sayan ve kullanan derebeyleriyle, krallarla[74] ve sahtekarlık uzmanı dahilerle karıştırmıştır.

(Onların ilimde varabildikleri son nokta işte budur. Şüphesiz Rabbin yolundan sapanı da en iyi bilendir, hidayet bulanı da en iyi bilen O'dur.)[75]

[74] Evdeh Vilayetini de içine alan Hindistan'ın kuzey vilayetleri İngiliz yönetimi sırasında ve sonrasında Marksizm'in ve feodalitenin en büyük merkezi olmuştur.

[75] 53/en-Necm/30

İKİNCİ ŞART

Bu Dinin Peygamberinin Siyasi Liderlerden ve Savaş Komutanlarından Farklı Olması

Peygamber Örnekliğinin Akrabalar ve Aile Fertlerinde Görülmesi

Bütün beşer türüne hitap eden; onu faziletli ahlaka, güzel davranışa, ıslaha ve köklü değişime çağıran dinde bulunması gereken ikinci özelliğin, bu dinin ilk davetçisinin hedefinin eski hükümet kurucuların, komutanların ve siyasi liderlerinkinden farklılığı olduğunu söylemiştik. Onlar dünya tarihinde aile krallıkları ve babadan oğla geçen hükümetler kurmakla meşhurdurlar. Oysa bu dinin ilk davetçisi davetiyle ve fedakarlığıyla, gayreti ve halkla ilişkileri ile onlardan farklı olmalıdır. Bütün amacı samimi ve tarafsız görünen çabaları ile aile fertlerini insanların başına yönetici kılmak, onları zorla başlarına lider

yapmak; aile fertlerinin ve akrabalarının uzun süreli liderliğini ve yöneticiliğini garantilemek ve onların gelecekteki çıkarlarını korumak olmamalıdır.

Peygamber Efendimiz'in hayat hikayesini bu açıdan inceleyecek olursak, mucizelerle dolu bir dünya ile karşılaşırız ve bu mucizelerde, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in "Rabbim beni terbiye etti ve bana en güzel terbiyeyi verdi"[76] buyurduğu gibi, ilahi eğitimle doğrudan şereflenen peygamberliğin yapısı çok açık bir şekilde ortaya çıkar.

Burada, Allah'ın (Şüphesiz sen yüce bir ahlak üzeresin)[77] buyurarak şahitlik ettiği yüce ahlak tecelli eder. Kur'an-ı Kerim'in her peygamberin dilinden (Bunun için sizden hiçbir ücret istemem, benim ecrimi vermek ancak Alemlerin Rabbi'ne aittir)[78] kavliyle naklettiği peygambere uygun yaşam silsilesi kendini gösterir.

Müslüman değil Hıristiyan olan fakat dini kitaplar, milletler ve dinler tarihi hakkında bilgisi bulunan Bizans kralı Heraclius (610-641 miladi) bu sırrın farkına varır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisine

---

[76] İbni's Sem'âni "Edebu'l İmlâ"da rivayet eder ve bu hadis zayıftır.
[77] 68/el-Kalem/4
[78] 26/eş-Şuarâ/109. Bu ayeti Kur'an bu surede Nuh, Hûd, Salih, Lût ve Şuayb peygamberlerin dilinden nakletmiştir.

yazdığı mektubu alınca, doğru bir karar vermek için Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in durumunu öğrenmek ister. O anda yanında, o günlerde krallığını ziyaret etmekte olan Kureyş'in ileri gelenlerinden Ebu Süfyan vardır. Heraclius, ona bazı sorular yöneltir. Bu sorulardan birinde şöyle der: "Ataları arasında kral var mı?" Ebu Süfyan, "Hayır" der. Daha sonra Heraclius Ebu Süfyan ile aralarında geçen konuşmayı yorumlarken şöyle der: "Sana, O'nun ataları arasında kral olup olmadığını sordum, olmadığını söyledin. Derim ki: Şayet ataları arasında kral olsaydı, "Babasının krallığını geri getirmek isteyen bir adam" derdim."[79]

Siyer-i nebeviyi bu açıdan ele alır ve bu ölçü ile ölçersek, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in davetinde ve cihadında, devleti Sasani ve Romalı ailelerden alıp Haşimoğulları, Muttaliboğulları ya da Kureyş'in ötesinde Arapların geneline dahi nakletmeyi kastetmediğine işaret eden bir çok örnek görürüz. Dolayısıyla, nasıl olur da Haşimi krallığı veya Muttaliboğulları yönetimi kurmak isteyebilir? Hatta bu dinin ve davetin sahabeler gibi en ön safında olmayan temsilcileri bile, bu konuda takvalı davranmışlardır.

[79] el-Câmiu's-Sahih; Buhari; Kitâbu Bed'i'l-Vahy, 1/7; Mustafa el-Bâbi el-Halebi baskısı, Kahire, 1953.

Çünkü onlar, bu gerçeği çok iyi biliyorlardı. Rebi' b. Âmir'in İran ordusu komutanı ve İran devletinin en büyük erkanı Rüstem'e, "Sizi buraya getiren nedir?" diye sorduğunda verdiği açık ve net cevaba bakarak bunun ne derece doğru olduğunu takdir edebiliriz. Rebi' b. Âmir ona şöyle der: "Dilediğini, kullara ibadetten yalnızca Allah'a ibadete çıkarmamız için bizi Allah gönderdi."[80]

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in aile fertlerine ve akrabalarına muamelesi atalarıyla övünen maddeci liderlerin ve "Önce yakınlarını gözet" ilkesiyle hareket eden yöneticilerin genelinin muamelesinden farklı olmakla kalmıyor, daha ötesi onların davranışlarının tam tersini yapıyordu. Kendisine en yakın kişileri en zor ve tehlikeli zamanlarda diğer insanların önüne sürerken; ganimet paylaşımında, ödül ve mal dağıtımında ise en sona bırakıyordu. Utbe b. Rebia, Şeybe b. Rebia ve Velid b. Utbe'nin Arapların en büyük savaşçılarından olduğunu kim bilmez? Onlar Kureyş'e seslenip meydan okuyunca, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Hz. Hazma, Hz. Ali ve Hz. Ubeyde'ye seslendi ve onları karşılarına çıkardı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Mekkeli o süvarilerin nasıl savaşçılar olduklarını iyi biliyordu ve Muhacirler

[80] el-Bidâye ve'n-Nihâye; İbni Kesir; 7/39; Mektebetu'l Meârif, 1966.

arasında onların karşısına çıkıp hakkıyla çarpışacak başka yiğitler ve süvariler de vardı.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, akrabalık bakımından en yakınlarından ve Haşimoğulları'ndan olan, çok sevdiği ve değer verdiği o üç sahabiyi Mekkeli savaşçıların karşısına çıkardı ve başkalarını tehlikeye atmadı. Allah Subhânehu ve Teâlâ da, onlara düşmana karşı üstünlük ve zafer nasip etti. Hz. Ali ve Hz. Hazma muzaffer olarak döndü, Ubeyde radıyallahu anh ise yaralı olarak geri getirildi.

Ali radıyallahu anh efendimizin sözleri de bunu destekler şekildedir. Bir risalesinde şöyle der: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, ümitsizlik artıp insanlar çekindiğinde Ehli Beytini öne sürdü ve onlarla sahabilerini mızraklardan ve kılıçlardan korudu. Ubeyde b. el-Haris Bedir'de, Hamza Uhud'da ve Cafer Mûte'de öldürüldü."[81]

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kıyamet'e kadar kalıcı büyük bir rükün, mali kaynak oluşturma açısından sürekli bir araç ve evrensel bir müessese olan zekat farizasını ilan ettiğinde onun Haşimoğulları'na verilmesini Kıyamet'e kadar haram kılar. Onlara zekattan hiçbir pay vermez. Fakat faizi yasakladığında

[81] Nehcu'l Belâğa; 2/10-11; İstikâme Matbaası, Kahire

ilk olarak amcası Abbas b. Abdülmuttalib'in faizini kaldırır. Aynı şekilde cahiliyet döneminden kalma kan davalarını kaldırırken en yakını Rebia b. Haris b. Abdülmuttalib'in oğlunun kan davasını kaldırır. Vedâ haccında okuduğu hutbede bunu şöyle ilan etmiştir: "Kan davalarımızdan ilk kaldırdığım Rebia b Haris'in oğlunun kan davasıdır. Beni Sa'd kabilesinde süt annedeyken Hüzeyl kabilesi onu öldürmüştü. Cahiliyet faizi de kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk faiz kendi faizimiz, Abbas b. Abdülmuttalib'in faizidir. Muhakkak onun tamamı kaldırılmıştır."[82]

Yakınlarını Tehlikelerde Öne Çıkarır, Menfaatlerde Geri Planda Tutar

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bütün rahatlık, bağış, ödül dağıtımı gibi münasebetlerde kralların ve sultanların adetinin ve siyasi liderlerin ve yöneticilerin yaptığının aksine akrabalarını geri planda tutar, başkalarını onlara tercih ederdi.

---

[82] Sahih-i Müslim; Kitabu'l Hac, Bâbu Haccetin Nebiyi sallallahu aleyhi ve sellem, İhyâu't Turas el-Arabi baskısı, Beyrut; 2/188. Ebu Davud, Câbir b. Abdullah kanalıyla rivayet eder.

Ali radıyallahu anh'tan şöyle dediği rivayet edilir: "Fatıma radıyallahu anha, el değirmeninde un öğütürken çektiği sıkıntıdan şikayet etti. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e esirler getirildiğini duydu. O'na giderek bir hizmetçi istedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu kabul etmedi. Bunun üzerine Fatıma radıyallahu anha durumu Aişe radıyallahu anha'ya anlattı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yanına gelince Aişe radıyallahu anha bunu O'na söyledi. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bize geldi. Yataklarımıza girmiştik. Kalkmak istedik, "Yerlerinizde kalın!" buyurdu. Öyle ki, ayaklarının soğuğunu göğsümde hissettim. Şöyle buyurdu: "Size benden istediğinizden daha hayırlısını göstereyim mi? Yataklarınıza girdiğinizde otuz dört kere "Allahu ekber", otuz üç kere " Elhamdulillah", otuz üç kere de "Subhânallah" deyin. Bu sizin için istediğiniz şeyden daha hayırlıdır."[83]

İmam Ahmed'in bu hikayeyle ilgili Ali radıyallahu anh'tan naklettiği başka bir rivayette ise şöyle buyurur: "Allah'a yemin olsun ki, size verip de Suffe ehlini onlara verecek bir şey bulamadığım için açlıktan karınları içine çekilmiş bir halde bırakamam. Bilakis

---

83 El-Câmiu's Sahih; Buhari; Kitabu'l Cihad, Bâbu enne'l Humusa linevâibi Rasulillahi sallallahu aleyhi ve sellem.

onları satıp değerlerini onlara (Suffe ehline) infak edeceğim."[84]

Burada, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ev halkından ve akrabalarından en sevdiği insanlara nasıl davrandığı, onlar için istediği hayatın nasıl olduğu ve yaşadıkları hayat tarzı ile ilgili bazı örnekler zikredeceğiz:

1- İbni Ömer'den şöyle dediği nakledilir: "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem (Medine dışına) çıktığında son olarak Fatıma radıyallahu anha'ya uğrardı. Dönünce de ilk olarak Fatıma radıyallahu anha'ya uğrardı. Tebuk Savaşı'ndan dönünce Fatıma radıyallahu anha bir örtü satın almış, onu safranla boyamış ve kapısına örtü veya evine sergi yapmıştı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onu görünce dönüp mescide gitti ve orada oturdu. Fatıma radıyallahu anha Bilal'e haber gönderdi ve "Git ve bak, babamı ne geri döndürdü?" dedi. Bilal, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve Fatıma radıyallahu anha'nın söylediğini ona bildirdi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben onun orada şöyle şöyle yaptığını gördüm." Bilal, Fatıma radıyallahu anha'ya geldi ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in söylediğini ona bildirdi. Fatıma radıyallahu anha

---

[84] Fethu'l Bâri Şerhu'l Buhari; İbni Hacer el-Askalâni; 7/34-37

örtüyü ve sonradan yaptığı her şeyi indirdi, üzerindeki şeyleri çıkardı, eski elbiselerini giydi. Bilal, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek durumu haber verdi. Bunun üzerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem gelip Fatıma radıyallahu anha'nın yanına girdi ve "İşte böyle ol, anam babam sana feda olsun!" buyurdu."[85]

2- İbni Ömer'den şöyle dediği nakledilir: "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Fatıma radıyallahu anha'nın evine geldi ve içeri girmeyip geri döndü. Ali radıyallahu anh gelince, Fatıma radıyallahu anha bunu ona söyledi. Ali radıyallahu anh da, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bahsetti. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Ben onun kapısında bir örtü gördüm. Benim dünya ile işim ne!?" İbni Ömer der ki: Örtü süslemeli idi. Ali radıyallahu anh durumu Fatıma aleyhisselam'a zikreder. Fatıma radıyallahu anha, "İstediğini bana emretsin" der. Ali radıyallahu anh bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bildirir ve O da şöyle

---

[85] İmam Hammad b. İshak b. İsmail (199-267 hicri); Teriketu'n Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem ve's Sübül elleti Vecceheha fiha; Tahkik: Dr. Dıyâ El-Umeri; İslam Üniversitesi Matbaası, Medine-i Münevvere; 1. baskı (1404 hicri-1984 miladi); sf. 56. Hadisi, Buhari Sahihi'nde ve Ebu Davud Süneni'nde rivayet eder.

buyurur: "Onu falanca aileye gönderin, çünkü onların ona ihtiyacı var."[86]

3- Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in azatlısı Sevbân'dan şöyle dediği rivayet edilir: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yolculuğa çıktığında ailesinden en son görüştüğü Fatıma radıyallahu anha olurdu. Geri gelince de ilk görüştüğü o olurdu. Bir keresinde bir gazveden döndü. Fatıma radıyallahu anha kapısına bir örtü asmış, Hasan ve Hüseyin'e gümüşten iki bilezik giydirmişti. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem (kapıdaki örtüyü görünce) durdu ve içeri girmedi. Fatıma radıyallahu anha, gördüğü şeyin onu girmekten alıkoyduğunu anladı. Örtüyü kopardı ve bilezikleri çocuklardan çıkardı. Bunun üzerine çocuklar ağladı ve o da onları ikisi arasında paylaştırdı. İki çocuk ağlayarak Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gittiler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bilezikleri onlardan aldı ve Medine'deki bir aileyi işaret ederek şöyle buyurdu: "Ey Sevbân! Bunları falan kişiye götür. Bunlar benim ev halkım, iyi şeyleri dünya hayatlarındayken yemelerini istemem. Ey Sevbân!

[86] A.g.e; sf. 57. İmam Ahmed, Fudayl b. Ğazvan kanalıyla rivayet eder.

Fatıma için kirişten yapılma bir kolye ve fildişinden yapılma iki bilezik satın al."[87]

Bütün peygamberlerde bulunan bu peygamber tabiatı, O'ndan nakledilen hadislerde açıkça kendini gösterir. Onlardan birinde şöyle buyurur: "Biz peygamberler topluluğu, miras bırakmayız. Geride bıraktığımız şeyler sadakadır."[88]

Sadece bununla da yetinmez. Daha ötesi ailesi ve akrabaları için, Kıyamet gününe kadar zühd hayatı, kanaatkarlık ve fedakarlık diler ve bunu Allah'tan ister. O'nun duası şöyledir: "Allah'ım! Muhammed ailesinin rızkını günlük yiyeceği kadar kıl!"[89]

İslam'da Kurtuluş ve Yükselme, Kişisel Yeterliliğe ve Şahsi Çabaya Bağlıdır

Böyle bir durumda, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem babadan oğla geçecek bir devlet ya da aile fertlerine ve akrabalarına has şahsi bir hükümet için

---

[87] A.g.e. sf. 57-58; Bu hadisi; Ebu Davud Sünen'de, İmam Ahmed Müsned'de ve İbni Mâce Tefsir'de rivayet eder.

[88] Sahih-i Buhari ve Sünen-i Ebi Dâvud

[89] Sahih-i Buhari; Kitâbu'r Rikâk, Sahih-i Müslim; Kitâbu'z Zühd.

gerekli şartları hazırlayabilir, halifeliği ve imameti[90] onların arasında kalacak şekilde sınırlandırabilir mi?[91]

Gerçekte Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e yakışan, dinin genelliğini korumak, İslam'ın insani eşitlik ilkelerini muhafaza etmek, Allah Teâlâ'nın (Şüphesiz Allah katında en değerliniz, en takvâlı olanınızdır)[92] ayetinde buyurduğu şeref ve fazilet ölçüsünü açıkça ilan etmek için ilim ve amel, çalışma ve gayret alanını açık bırakmaktı. Muhammed Ümmeti'nin bütün fertlerine her zaman fırsat eşitliği sağlamak; amelleri ve gayretleri, ilimleri ve ihlasları sayesinde ve yeterlilikleri ölçüsünce en yüksek ruhani mertebelere ve dünyevi makamlara ulaşabilme imkanı vermek için ve ümmeti salih amel işlemede yarışa sevketmek için böyle yapması uygun idi. Ümmet mensuplarının kulaklarına her zaman şu Kur'ani nida çalmaktadır:

---

[90] İleriki sayfalarda Oniki İmam Şiası'nın imamet anlayışından, bu anlayışın sınırlarından ve özelliklerinden bahsedeceğiz.

[91] Oniki İmam Şiası'nın inancına göre Ali radıyallahu anh, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in vasisi ve O'nun hemen ardından gelecek halifesidir. Rasul'ün ve Kur'an ayetlerinin bildirdiğine göre masum imamdır. Dünya, mutlaka Ehli Beyt'ten olması gereken imam olmazsa ayakta kalamaz ve Allah'ın kulları üzerine hücceti, imam var olup insanlar onu tanımadan neredeyse gerçekleşemez. O masum imamlara inanmak ve onları tanımak imanın şartıdır. Bkz. Ricâlu Keşşi; sf. 78, Usûlü Kâfi; sf. 104

[92] 49/el-Hucurât/13

(Rabbinizin bağışına ve genişliği gökler ve yer kadar olan cennete koşun!)[93] Kur'an; insanın başarısının, mutluluğunun ve ilerlemesinin kendi sarf ettiği özel çabaya bağlı olduğu gerçeğini açıklayarak şöyle buyurur: (Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur. Ve çalışması da ileride görülecektir. Sonra ona karşılığı tastamam verilecektir.)[94]

Kur'an, hiçbir şahsın ahirette bir başkasının yükünü taşımayacağını ve herkesin kendi amelinden sorumlu olduğunu açıklamıştır: (Hiçbir suçlu başkasının suçunu yüklenmez.)[95] Buhari'nin rivayet ettiği bir hadiste, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kabilesi Abdimenaf oğullarını ve en yakın aile fertlerini özel olarak isimleriyle çağırdığı ve onlara "Malımdan dilediğinizi benden isteyin, Allah katında size hiçbir fayda veremem!"[96] buyurduğu nakledilir. Onlara şöyle der: "Ey Abdimenaf oğulları! Allah katında size hiçbir fayda veremem! Ey Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in halası Safiye! Allah katında sana hiçbir fayda veremem! Ey Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in

[93] 3/Âl-i Imrân/133
[94] 53/en-Necm/39-41
[95] 6/el-En'âm/164
[96] Yani; kişiye Allah katında ancak ameli ve kendi çabası fayda verir.

kızı Fatıma! Malımdan dilediğini benden iste, Allah katında sana hiçbir fayda veremem!"[97]

Daha da ötesi, bu gerçeği şu sözüyle noktalar: "Kimi ameli yavaşlatırsa, nesebi onu hızlandıramaz."[98]

Halifelerin Tertibinde ve Allah Teâlâ'nın Ehli Beyt'e Muamelesindeki İlahi Hikmetler

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatının ardından hiç şüphesiz yüksek faziletlere sahip Peygamber ailesinin fertlerinden birinin halifelik makamına gelmesi yerine, Teymoğulları'ndan bir kimsenin halife olması bize göre tesadüf ya da herhangi bir entrika veya planın sonucu değildir. Bu kimse, genelin seçimi ve Müslümanların da bunu hoş görmesi ile halifelik yükünü üstlenen Ebu Bekr es-Sıddîk radıyallahu anh'tır. O, Haşimoğulları'ndan veya Abdulmuttaliboğulları'ndan değildir. Böylece insanlara ilk andan itibaren İslam'ın babadan oğula geçen veya bir aileye has devlet düzeni olmadığı anlatılmış ve bu onların zihinlerine yerleştirilmiştir.

[97] El-Câmiu's Sahih; Buhari; Kitabu't Tefsir; Bâbu "Ve Enzir Aşirateke'l Akrabiyn".
[98] Sahih-i Müslim

Bilakis imamet ve halifelikte aslolan, ilmi yeterlilik, hizmet ve Müslümanların seçimidir.

Aynı şekilde Ehli Beyt'in ileri gelenlerinin ve faziletli insanlarının erdemleri, ahlakları, zühdleri, dini duyarlılıkları ve sağlam azimleri ile anılmalarını da tesadüf olarak görmüyorum. Onlar bu özellikleriyle Muhammed Ümmeti'nin saygısını, dini önderlik ve ilmi imamet makamını hak etmektedirler. Ümmet onlara sevgi borcunu sunmaktadır. Allah Subhânehu, en zor anlarda onları İslam Ümmeti'ne destek olmaya muvaffak kılmış, Müslümanlara karşı savaşlarda İslam düşmanlarının karşısında durmuşlardır. Samimi ruhaniyetleri ve sağlam azimleri ile İslam toplumuna güç ve yeni bir ruh üflemişlerdir.[99] (İşte bu, mutlak izzet sahibi, her şeyi hakkıyla bilenin (Allah'ın) takdiridir.)[100]

---

[99] Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in şehadetlerinden sonra gelen o Rabbani insanlar, ruhani imamlar ve İslam müceddidleri hakkında daha geniş bilgi edinmek için hayat hikayelerini anlatan kaynaklara bakınız. Onlar Ehli Beyt ailesine mensupturlar ve en zor durumlarda Muhammed Ümmeti'ne büyük yardımları dokunmuştur. İslam diyarlarının bir çoğunun tarihi onların yiğitlikleriyle doludur. Müslümanlar bunu itiraf ederler ve bununla gurur duyarlar.

[100] 36/Yâsîn/38

ÜÇÜNCÜ ŞART

Allah Subhânehu'nun Bu Dinin Kitabı'nı Koruması

Kur'an'ın Sahihliğine Delâlet Eden Kur'an Nasları

Ölümsüz nübüvvetin üçüncü şartının, son Peygamber'e inen ve O'nun dininin temeli, davetinin ve öğretilerinin kaynağı olan ve kulları Yaratıcı'ya bağlayan sürekli bir araç sayılan en son semavi kitabın her harfinin ve noktasının korunmuş olması, anlaşılabilir ve insanların elinin altında olması; geçmiş kitaplar gibi tahrife uğramadan okunmasının, ezberlenmesinin, anlaşılmasının ve anlatılmasının her zaman devam etmesi; sadece belirli insanların ulaşabildiği ve okuyabildiği tarihi bir eser ya da aile vasiyeti gibi dolaplarda veya yazma eserlere has kütüphanelerde bırakılmaması gerektiğini daha önce belirtmiştik.

Kur'an-ı Kerim'in bu konudaki açıklamaları kesin ve gayet açıktır. Cibril el-Emin onu Rasul-ü Kerim sallallahu aleyhi ve sellem'e tebliğ ederken ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de onu orijinal haliyle ezberlemeye, aslına uygun ezberletmeye ve başkalarına tebliğ etmeye özen gösterirken, Allah Teâlâ onu bir araya toplamayı ve okutmayı vaat ederek şöyle buyurur: (Şüphesiz onu toplamak ve onu okutmak bize düşer. O halde biz onu (Cebrail aracılığıyla) okuduğumuz zaman sen, onun okumasına uy. Sonra onu açıklamak da hiç şüphesiz bize aittir.)[101]

Ayetler, Kur'an'ın kalplerde toplandığına ve eksiksiz bir şekilde okunduğuna işaret eder. Sonra açıklanması ve Kıyamet gününe kadar devamının sağlanması için gerekli sebepler hazırlanmıştır. Sonra Kur'an insanlara ulaşıp, insanlar onun tamamını ya da bir kısmını ezberlediklerinde; savaşlar ve fetihler olup insanlar farklı ülkelere dağıldıklarında ve zaman içinde değişimler yaşandıkça da, Allah Subhânehu Kıyamet'e kadar Kur'an'ın lafızlarıyla birlikte korunmasını üstlenmiştir. Şöyle buyurur: (Şüphe yok ki, Kur'an'ı biz indirdik ve onu koruyacak olan biziz.)[102]

---

[101] 75/el-Kıyame/17-19
[102] 15/el-Hicr/9

İnsaf Sahibi Gayrimüslimlerin Şahitlikleri

Geçmişte ve günümüzde, Oniki İmam Fırkası hariç, Müslümanların tamamı Kur'an'ın her türlü tahriften korunmuş olduğu inancında birleşmiştir. Biz burada, İslam alimlerinin ve büyük imamların konuyla ilgili sözlerini nakledecek değiliz. Kur'an'ın her türlü tahriften ve değişiklikten korunmuş olduğu üzerinde Ehli Sünnet ittifak etmiştir[103] ve bu onların imanının bir parçasıdır. Fakat burada gayrimüslimlerin, özellikle de Hıristiyan yazarların ve tarihçilerin şahitliklerinden bazılarını sunacağız.

İngiliz Maarif Dairesi şu itirafta bulunur: "Kur'an, yeryüzünde en çok okunan kitaptır."[104]

Kur'an'ın Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e vahiy yoluyla indiğine inanmayan Avrupalı müsteşrikler ve araştırmacılar da, yukarıda bahsedilen düşünceyi onaylamaktadırlar. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e düşmanlığıyla bilinen ve bu nedenle Hindistan Müslümanlarının çağdaş eğitim sancağını

---

[103] Kur'an'ın korunmuşluğu, yazımı, neşri ve basımı konularında daha ayrıntılı bilgi için bu konularda yazılmış güvenilir Arapça kaynaklara bakınız.

[104] İngiliz Maarif Dairesi; Kur'an bölümü

taşıyan Seyyid Ahmed Han'ın "el-Hutabât el-Ahmediyye" isimli eseriyle "Life of Mohammad" isimli kitabına reddiye vermek zorunda kaldığı Sir William Muir şöyle der:

"Muhammed'in vefatının üzerinden çeyrek asır geçmeden şiddetli anlaşmazlıklar baş gösterdi ve çeşitli taifeler çıktı. Osman, bu fitnelere kurban gitti. Bu ihtilaflar hâlâ geçerlidir. Fakat Kur'an, bu taifelerin tek kitabı olarak kaldı. Bu taifelerin hepsinin okuyuşta Kur'an'a itimat etmeleri, bugün elimiz altındaki kitabın mazlum halife (Hz. Osman) tarafından toplanması ve yazılması emredilen kitap olduğunun apaçık delilidir. Belki de o, bin ikiyüz sene geçmesine rağmen metinleri tahrif edilmekten korunmuş olarak kalan dünyadaki tek kitaptır."[105]

Wherry ise Kur'an hakkındaki yorumunda şöyle der: "Kur'an, kesinlikle eski kitaplar içinde karıştırılmış ve eklenmiş olmaktan en uzağı, en doğru ve en asil olanıdır."[106]

Lane Pole ise şöyle der: "Kur'an'ı başkasından en çok ayıran özellik, asıllığına hiç şüphe bulaşmamış olmasıdır. Bugün okuduğumuz her harfin, onüç

---

105 Life of Muhammed

106 Tefsiru'l Kur'an; Wherry; 1/249

yüzyıldır hiçbir değişime uğramadığına güvenebiliriz."[107]

Basoworth Smith şöyle der: "Bizler; asâletinde, selâmetinde ve içeriğinin dağılımında benzeri bulunmayan eşsiz bir kitaba sahibiz. Bununla birlikte hiç kimse, ciddi bir şekilde onun doğruluğundan şüphe etmemiştir."[108]

Profesör Arnold "Islamic Faith" isimli kitabında şöyle der: "Şüphesiz Kur'an'ın ayetleri, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in diliyle telaffuz ettiği lafızlardır."[109]

Kur'an'ın bozulmamışlığı hakkında burada daha çok itiraf ve şahitlik sunmamız mümkündür, fakat bu kadarla yetineceğiz.

Oniki İmam Fırkası'nın Kur'an Hakkındaki İnancı ve Bu Konudaki Söyledikleri

Şimdi de Oniki İmam Fırkası'nın Kur'an hakkında söylediklerine bakalım. Bu fırkanın mensupları Kur'an'ın tahrif edildiğine inanırlar ve neredeyse hepsi

---

107 Selections from the Quran, p. c.
108 Basoworth, op. cit. p.22
109 Islamic Faith; p. 9

bu konuda aynı görüşte birleşir.[110] Nûri Et-Tabersi, Kur'an'ın tahrif edilmiş olduğunu ispat için müstakil bir eser yazmış ve kitabını "Faslu'l Hitabi fi İsbâti Tahrîfi Kitâbi Rabbi'l Erbâb" (Rablerin Rabbi'nin Kitabı'nın Tahrif Edildiğini İspatta Son Söz) olarak isimlendirmiştir.

Et-Tabersi bu kitabında, masum imamlardan nakledilen ve Kur'an'ın her yönden tahrife uğradığını tekit eden ikibinden fazla rivayet olduğunu yazmıştır.[111] Şia alimleri ve müellifleri, Oniki İmam Fırkası hadisçilerinin sonuncusu ve hicri onbirinci yüzyılda Şia mezhebinin tercümanı sayılan Bâkır el-Meclisi'ye kadar ve hatta daha sonraki dönemlere kadar mevcut Kur'an'ın tahriften, değişiklikten, eksiklik ve ziyadeden yoksun olmadığını yazılı ve sözlü iddia ediyorlardı.[112] Değerli okuyucu, Humeyni'nin az önce naklettiğimiz sözlerini de gördü.

---

[110] Dört şahıs bu icmânın dışındadır. Onlar; Sadûk, Şerif el-Murtaza, Ebu Cafer et-Tûsi ve Ebu Ali et-Tabersi'dir. Fakat bunlardan bazılarının da aynı görüşe geri döndüğü sabittir. Bazılarının da, Şia'nın takiye inancı ışığında, takiye olarak bunu söylediğinden şüphe edilmektedir.

[111] Faslu'l Hitâb; sf. 227

[112] Daha geniş bilgi için, Şeyh Muhammed Manzur en-Nu'mâni'nin "Es-Sevratu'l İraniyye, el-İmam el-Humeyni ve'ş Şia" isimli eserine (sf.156, Hindistan baskısı) bakınız.

Orada Humeyni şöyle der: "O insanlar (sahabiler) için, Ali radıyallahu anh'ın halifeliğine ve imamların imametine delâlet eden bu ayetleri Kur'an'dan çıkarmak kolay olmuştur. Aynı şekilde semavi Kitabı tahrif etmek ve Kur'an'ı dünya ehlinin gözünden tamamen uzaklaştırmak onlar için kolay olmuştur."[113]

Sonra şöyle der: "Müslümanların Yahudilere ve Hıristiyanlara yönelttikleri tahrif suçlaması, sahabiler üzerine sabittir."[114]

Oniki İmam Şiası'nca en sağlam kaynak kabul edilen "Usûlü'l Kâfi" isimli kitapta, tamamı çıkarılan veya tahrif edilen ayetlerin yerlerine örnekler verilmiştir.[115] Bu suçlamada öyle ileri gitmişlerdir ki, Kur'an'ın üçte ikisinin çıkarıldığını ve kaybedildiğini, orada yetmiş bin ayet olduğunu öne sürmektedirler.[116] Onlar, Kur'an'ın aslının Ali radıyallahu anh tarafından toplandığına, onun gâib imamın yanında olduğuna ve mevcut Kur'an'dan farklı olduğuna inanmaktadırlar."[117]

---

[113] Keşfu'l Esrâr; sf. 144
[114] a.g.e.
[115] Bkz. Usûlü'l Kâfi; sf. 264-267, Hindistan baskısı
[116] Usûlü'l Kâfi; sf. 271
[117] a.g.e.

Bazı imamları şöyle demiştir: "Bizde Fatıma'nın Kur'an'ı var ve o, mevcut Kur'an'ın üç katıdır."[118]

Kur'an'a Önem Vermeme

Kur'an-ı Kerim hakkında yukarıda bahsedilen inancı nedeniyle Şiiler Kur'an ile ilgilenmezler ve ameli olarak Kur'an'a bağlanmazlar. Bu Yüce Kitap, Muhammed Ümmeti tarafından doğuda ve batıda, güneyde ve kuzeyde sürekli okunmaktadır. Onu ezberleyenlerin / hafızlarının sayısı yüz binleri aşmaktadır. O, köylerde ve en küçük yerleşim birimlerinde dahi vardır. Ne kadar da küçük olursa olsun, her camide teravih namazında Kur'an okunur. Mübarek Ramazan ayında onu bir ya da iki kez hatmederler. İnsanlar arasında meşhur olmuş şöyle bir söz vardır: "Şiilerde Kur'an hafızı yoktur." Bu, Kur'an-ı Kerim'in sıhhati ve asıllığı konusundaki şüphelerinin psikolojik sonucudur. Miladi 1973 yılında İran'a yaptığım ziyarette bunu bizzat kendim de gördüm.

Yine bu nedenle, Oniki İmam Fırkası'nın kütüphaneleri Kur'an'a hizmet eden çok fazla örnek ve Kur'an ile ilgili konularda çeşitli eserler içermez.

[118] a.g.e. sf. 160

Kur'an'ın mucizeliğini, kapsadığı ilimleri ve gerçekleri açıklayan güçlü bir ilmi hareket yoktur. Buna karşılık; İslam ülkelerinin genelde kütüphaneleri Kur'an ile ilgili eserlerle doludur. Öyle ki, ilmi çalışma ve telif tarihindeki en zengin ve en geniş kütüphanelerden birini meydana getirecek bağımsız bir kütüphane oluşmuştur.

İnkar Edenlerin Eline Hüccet Verme

Böyle bir durumda, bu gibi bir inancın varlığı ile, nasıl olur da Müslümanlar dünyaya dinlerinin davetini sunabilirler? Doğru söylediklerine, davetlerinin sıhhatine ve dinlerinin öğretilerine Kur'an'ı nasıl şahit gösterebilirler? Sonra bu inançla birlikte ortaya çıkan İslam ve Müslüman tablosu, gayrimüslimleri İslam'a davete uygun mudur? Bu tablo, dikkatleri İslam'a ve İslam şeriatının incelenmesine çekecek cazibiyeti taşır mı? Allah için söyleyin, Kur'an'ın tahrif edildiği iddiasından sonra, dünyanın Müslüman davetçiye dönüp, (Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyi niçin söylersiniz? Yapmayacağınız şeyi söylemeniz Allah

katında büyük bir hışmı gerektirir)[119] deme hakkı olmaz mı?

[119] 61/es-Saff/2-3

DÖRDÜNCÜ ŞART

Peygamberin Bizzat Kendisinin Hidayet ve Yönetim Merkezi Olması

İmamlar ve İmamların Sıfatlarının Tarifi Peygamberin Tekliği ve Nübüvvetin Son Bulması İnancına Ters Düşmektedir

Ölümsüz ümmet ve daimi peygamberlik çağrısı için belirlediğimiz dördüncü şart; Peygamber'in şahsının hidayet merkezi, ümmetin kalben ve aklen bağlandığı yer olmasıdır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriat koyma (teşri') kaynağı, itaat edilmeye ve emrine uyulmaya müstehak olmasıdır. Bu konuda ümmetinden hiçbir ferdin ona ortak olmamasıdır. Doktor Muhammed İkbal, Kadıyanileri eleşitirirken şöyle demiştir:

"Biz, İslam'ın din olarak Allah Subhânehu katından indiğine kesin olarak inanırız. Fakat İslam toplum veya ümmet olarak Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e

borçludur. Müslümanlar, O'nun birliği için tehlike oluşturan hareketlere karşı duyarlıdırlar. Çünkü İslam birliği, ancak peygamberliğin son bulduğu inancıyla desteklenir."[120]

Oniki İmam Fırkası'nın İnancına Işık Tutacak Alıntılar

Şimdi de, "Usûlü'l Kâfi"[121] isimli kitaptan yapacağımız nakillerle Oniki İmam Fırkası'nın inandıklarına ve ilkelerine bir göz atalım.

Bu fırka; halife ve imamın Allah katından tayin edildiğine, onların da peygamberler gibi masum (hatadan korunmuş) ve itaat edilmeleri farz olduklarına, konumlarının Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in konumu ile eş olduğuna ve diğer peygamberlerin konumlarından üstün olduğuna inanır.

Yine bu fırkanın inancına göre, imam olmadan ve bu bilinmeden Allah'ın kulları üzerine hücceti gerçekleşmez. Dünya imamsız ayakta durmaz.

---

[120] Harfu İkbâl; sf. 122-136

[121] Bkz. Usûlü'l Kâfi; sf. 103-259; Şerh Usûlü'l Kâfi; 2/229

İmamları tanımak imanın şartıdır. İmamlara itaat etmek, peygamberlere itaat etmek gibi vaciptir. İmamların, bir şeyi helal veya haram kılma yetkisi vardır. Onlar, peygamberler gibi masumdurlar / korunmuşlardır.

Masum imamlara inanan, zalim ve günahkar olsa da cennet ehlindendir. İmamların dereceleri, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in derecesi gibidir, bütün insanların derecelerinden ve diğer bütün peygamberlerin derecelerinden üstündür. İmamlar, olan ve olacak şeylerin bilgisine sahiptirler. Kulların amelleri gece ve gündüz imamlara sunulur. Melekler gece-gündüz imamlara gelip giderler. İmamlar, her Cuma gecesi miraca çıkarlar. Her yıl Kadir gecesi imamlara Allah katından bir kitap iner. Ölüm onların idaresi altındadır. Onlar dünyaya ve ahirete sahiptirler; dilediklerine dilediklerini verirler!

Gayrimüslimlerden araştırmacı alimler de, yukarı da bahsedilen imamet inancında böyle bir anlayışın olduğu sonucunu çıkarmışlardır. Patrick Hugec şöyle der: "Şia, imamlara Allah Teâlâ'nın sıfatlarını vermektedir."[122] Diğer bir araştırmacı, W. Ivaow ise şöyle der: "İmamın ışığının yeryüzünde devamlı

[122] Thomas Patrick Huges, Dictionary of Islam, London, 1885, p. 574

kalması, peygamberliği ikinci plana itmektedir."[123] Araştırmacı Phillip K. Hitti ise Şia'nın imamet inacı hakkında şunları söyler: "İslam Peygamberi vahyi –yani Kur'an'ı- Allah ile insan arasında vasıta kılmıştı. Fakat Şia, bu vasıtayı insan şekline, yani imama, dönüştürdü. Şia, "Allah'a iman ettim ve mahluk olmayan Kur'an'a iman ettim" sözüne, "Allah Teâlâ'nın seçtiği, ilahlık sıfatlarında O'na ortak olan ve insanlığın kurtarıcısı olan imama iman ettim!" sözünü de ekledi."[124]

Eski İran İnaçlarının Yansıması

Yukarıda bahsettiğimiz, sülaleleri ve aileleri kutsallaştırma ve ilahlaştırma boyutuna ulaşan aşırı imamet inancı, eski İran inanışlarını yansıtmaktadır. Eski İran'da liderlik, dini yönetim ve hükmetme yetkisi Midya kabilesindeydi. Sonra bu liderlik, Zerdüştlük inancının İran'da yayılması ile birlikte Elmeğan kabilesine geçti. Farslılar, din adamları tabakasının (Priest Class) ilahın yeryüzündeki gölgesi olduğuna ve

---

123 H.A.R. Gibb and J.H. Kramer Shorter Encyclopedia of Islam Leider, 1953, p. 248

124 Phillip K. Hitti, History of the Arabs, London, 1953, p. 248

ancak ilahlara hizmet etmek için yaratıldıklarına inanırlardı. Hükümdarın mutlaka bu kabileden olması gerekirdi. Çünkü ilah, onun zatında vücut bulurdu. Ateş evinin gözeticisi ve düzenleyicisi makamı sadece bu kabileye has bir makamdı.[125]

Doktor Ahmed Emin, "Duha'l İslam" isimli meşhur kitabının üçüncü cildinde, Şia'nın imamları hakkındaki inançlarından bahsederken şöyle der. "Özellikle Farslılardan bir topluluk Şii olur. Çünkü onlar Farslıların hüküm sürdüğü günlerde yönetici aileyi yüceltmeye ve kutsallaştırmaya alışmışlardı. Onlara göre kralın kanı sanki halkın kanı türünden değildi. İslam'a girdiklerinde, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e krallarına baktıkları gözle, Ehli Beyt'e de kraliyet ailesi gözüyle baktılar. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem vefat edince, halifeliğe en layık olanın O'nun ailesi olduğunu düşündüler."[126]

---

[125] Târihu'd Diyâneti'z Zerdüştiyye isimli kitaba ve Târihu İran el-Kadime ve Târihuha isimli kitaba bakınız.
[126] Duha'l İslam; 3/209

Kayıp İmam İnancı

Şia'nın imamet ve imamlar hakkındaki aşırı inancı, onları peygamberliğe ortak olma ve oradan da ilahlığa ortak olma derecesine çıkarmaktadır. Şia, onların bütün insanlardan üstün şahsiyetler olduğuna inanmaktadır.

Kayıp onikinci imam hakkındaki inançlarına gelince, hayalin ve aşırılığın zirvesine ulaşmıştır. Kayıp imamın doğumu, ortadan kaybolması ve hayatı ile ilgili inançları akıl ve kıyastan yoksundur ve Allah'ın belirlediği şeriat ve kainat kurallarına aykırıdır. Onlar, onbirinci imam olan İmam Hasan el-Askeri vefat etmeden on gün önce oğlunun, ailesinden kendisine miras kalan her şeyi ve imamet yetkisini alarak ortadan kaybolduğuna, bir mağaraya gizlendiğine, orada hâlâ hayatta olduğuna, Kıyamet gününe kadar da orada gizli kalacağına, uygun bir vakitte mağaradan çıkacağına ve tüm dünyaya hükmedeceğine inanırlar.[127]

Olay bununla da bitmez; daha da ötesi bu kayıp imamın bir küçük kayıplık dönemi vardır ki bu dönemde elçileri gizlice ona gelip giderler. Sonra bu

---

[127] Bkz. Usûlü'l Kâfi; sf. 202-207

bağ kopar ve "Küçük kayıplık dönemi sona erdi ve ortaya çıkıncaya kadar kimsenin ona ulaşamayacağı büyük kayıplık dönemi başladı" denir.[128]

Humeyni'nin İmamlar Hakkındaki İnancı

Belki burada bazıları kendi kendine şöyle düşünebilir: "Oniki İmam Fırkası'nın bu aşırılığı ilim, inceleme, düşünce ve araştırma çağından önceki dönemlere, İslam dünyası ve Müslümanlarla iletişimleri öncesine, İslam devrimine çağrı yapmalarından önce kendi sınırlı içerisinde yaşadıkları döneme aittir. Bugün ise, İslam'ın ruhuna ve amaçlarına vakıf olan, İslam'a davet eden, İslam Ümmeti'nin içinde bulunduğu durumdan acı duyan kültürlü bir Şii, akıl dışı bu gibi inançlara inanamaz."

Fakat biz burada değerli okuyucuya, Humeyni'nin "İslam Devleti" isimli kitabında "Kainatın Oluşumuyla İlgili Velâyet" başlığı altında zikredilen bir parağrafı aynen sunuyoruz: "Şüphesiz imamların övgüye layık bir makamı, yüce bir derecesi ve kainattaki oluşum üzerinde etkileri vardır. Kâinattaki bütün zerreler, onların velâyetine ve yönetimine boyun eğer.

[128] Bkz. İhticâcu't Tabersi; sf. 230

Mezhebimizin temel inançlarından biri de, imamların, mukarrab bir meleğin veya gönderilmiş bir peygamberin ulaşamayacağı bir makama sahip oldukları inancıdır. Elimizdeki rivayetler ve hadislere göre, Rasul-ü Azam sallallahu aleyhi ve sellem ve imamlar (Allah'ın selamı onların üzerine olsun), bu dünyaya gelmeden önce nurdular. Allah onları Arş'ının etrafında toplamış ve onlar için ancak Allah'ın bildiği bir yakınlık ve derece kılmıştı."[129]

Oniki İmam Fırkası'nın diğer alimleri ve müellifleri gibi Humeyni'nin de kayıp imama ve onun yeniden ortaya çıkacağına inandığı sabittir. Daha da ötesi Humeyni, kayıp imamın ortadan kaybolmasının üzerinden bin yıldan fazla bir süre geçmiş olsa da, bu şekilde daha binlerce yıl geçebileceğine inanmaktadır.[130]

---

[129] El-Hukümetü'l İslamiyye; sf. 25. Bu kitap bize, Mektebetu Berzek el-İslamiyye baskısı olarak doğrudan İran'dan geldi ve halen elimizde mevcuttur.
[130] A.g.e. sf. 71-77

Şeyhulislam İmam Ahmed b. Abdurrahim ed-Dehlevi'nin İmamet İnancı Hakkındaki Görüşü

İmametle ilgili bu şirk içeren inançlara bakılırsa, "Veliyyullah ed-Dehlevi" lakabıyla bilinen İmam Ahmed b. Abdurrahim Ed-Dehlevi'nin (ö. 1176 hicri) bu mezheb hakkında ulaştığı sonuç ve hüküm doğruyu ve gerçeği yansıtmaktadır. Şöyle der:

"İmamiyye'nin batıllığı "imam" lafzından anlaşılmaktadır. Onlara göre imam; masumdur / hatadan korunmuştur, itaat edilmesi farzdır ve kendisine batıni / gizli olarak vahyedilmektedir. Bu ise, peygamberin tarifidir ve onların mezhebi, peygamberliğin inkarını gerektirmektedir."[131]

Dünyayı Aydınlatan Güneş Bir Tanedir ve Onun Dışındakiler Onunla Aydınlanan Zerrelerdir

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şahsına sadece kural bakımından bağlanmamız yeterli değildir. Bilakis İslam'da, ruhi ve duygusal yönden de O'na

[131] Ed-Durrü's-Semin fi Mübeşşirâti'n-Nebiyyi'l-Emin; sf. 4-5; El-Matbaatu'l-Ahmediyye baskısı, Delhi, Hindistan.

bağlanmamız istenmektedir. Her türlü sevgiyi; mal, can, aile ve çocuk sevgisini aşan derin ve samimi bir sevgiyle O'nu sevmemiz talep edilmektedir. Allah Teâlâ'dan başka hiç kimse; büyük velilerden, kemale ermiş insanlardan veya Ehli Beyt mensuplarından yüce bir fert bile olsa bu sevgiye ortak olmamalıdır.

Şüphesiz Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, bütün dünyayı aydınlatan bir güneştir. O'nun dışındaki herkes, ister sahabilerden veya müceddidlerden olsun, isterse de hükümet kuruculardan, krallardan veya devrim komutanlarından olsun, bu aydıntatıcı güneşin ışığıyla aydınlanıp parlayan bir zerredir. O, iksire dönüşen bir toprak ve tılsımlı taşa dönüşen bir demirdir. O, eski Arap şiirinde geçen şu iki beyitte anlatılanla vesfedilmeye daha layıktır:

"Dikkat edin! Hurma Vadisi'nin toprağı misk-i kâfur kokusuna ve dalları rendâya[132] dönüştü."

"Çünkü Hind akşam saatlerinde orada yürüyüş yaptı ve onun etrafına serinlik getirdi."

---

[132] Çölde yetişen ve tütsü yapımında kullanılan güzel kokulu bir tür ağaç dalı. (Çev.)

Şia'nın Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i Methetme ve Ehli Beyt ve İmamlara Ağıt Yakma Konusundaki Tutumu

İmamlar hakkındaki bu inanç, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e sevgiyle ters düşmekle kalmaz, daha da ötesi ona zıt bir durum oluşturur ve onunla çatışır. Bunun doğal ve psikolojik sonucu olarak Şiiler, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hayat hikayesini anlatan güçlü ve etkili bir eser telif edememişlerdir. Seçkin şairleri, sihirli bir üslupla ve etkileyici bir dille Ehli Beyt'in menkibelerini anlatan ve Kerbela'da olanları tasvir eden şiirlerde gördüğümüz gibi, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i övmede duyguların öne çıktığı etkili şiirler yazamamışlardır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i methetmede, el-Kudsi ve el-Câmi gibi Farsça yazan şairler bir yana, Hindistan şairleriyle yarışabilecek bir Şii şair bile çıkmamıştır. Bu inançlarının doğal bir sonucudur ve bilinen bir durumdur. Burada, İran gezim ile ilgili "Kâbil Nehrinden Yermuk Nehrine" kitabımda söylediklerimi nakletmek uygun olacaktır:

"Biz, İmamiye yoluna bağlı her toplumda şunu hissettk ki, Ehli Beyt sevgisi ve imamlara duyulan saygı konusundaki duygusal bağ ve hamaset,

neredeyse nefisteki, duygudaki, akıldaki ve yürekteki her türlü boşluğu doldurmaktadır. İmamlar hiçbir Müslüman'ın şüphe etmeyeceği gibi, hidayet imamları ve karanlığı aydınlatan ışık kaynağıdırlar. Fakat bu hamasetin, her hayrın ve mutluluğun kaynağı olan Peygamber'in hakkından ve Ehli Beyt'in kendisiyle şereflendiği, sevgi ve saygıyı hak ettiği Rasul'ün kişiliğinden bir çok şeyi almış olmasından, Müslümanla Peygamberi arasında olması gereken derin bağın aleyhine büyüyüp gelişmesinden korkulur.

Bu etki, İran şairlerinin Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i öven şiirleri ile Ehli Beyt'in menkibelerini, özellikle de Emiru'l-Mü'minin Ali b. Ebi Tâlib, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in menkibelerini anlatan şiirlerde kendini göstermektedir. Ehli Beyt'in menkibelerini anlatan şiirler duygu kuvveti ve kalpten anlatım, şiir gücü ve coşku bakımlarından Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i öven şiirlerden çok çok üstündür. Bu farkı Hindistan'daki Caferi kardeşlerimizin Urduca şiirlerinde, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i öven şiirlerinde ve Fars şiirlerinde gördük. Aynı farkı, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hayat hikayesini anlatan kitaplarla Ehli Beyt'i anlatan kitaplarda da yeterince gördük. Yine aynı farkı meşhedlere gösterilen ilgi ile camilere gösterilen ilgide; Necef'e, Kerbela'ya ve Şiilerce ziyaret edilmesi gereken

yerlerden sayılan mekanlarla Mekke ve Medine'ye gitme arzuları arasındaki büyük farkta da gördük.[133]

Ben şunu kabul ediyorum: Bazı dönemlerde ve ortamlarda bazı Ehli Sünnet alimlerinin Oniki İmam Fırkası'na mensup kimselere tepki gösterirken Ehli Beyt'in faziletine ve Müslümanlar üzerindeki haklarına yeterince işaret edememişlerdir. Fakat bununla birlikte karşı tepki; sevgi ve hamaset akımı olarak bu ruhi merkeze yönelmiş, onu kutsallık halkaları ile kuşatmıştır. Ona öyle sıfatlar vermiştir ki, bu sıfatların imameti peygamberliğe rakip veya bir çok sıfatta ona ortak kılmasından korkulur."[134]

Ehli Beyt'in Büyüklerini Kötü Gösteren Bir Tablo

Ehli Beyt imamlarını insan üstü gösteren ve onlara bazı ilahlık sıfatları veren bu aşırı inançlara rağmen, Şiilerin kitapları, aralarında Allah'ın aslanı Ali b. Ebi

---

[133] Hac ibadetine ilgi konusunda Şiilerde, özellikle de İran'da belirli bir değişim gözlenmektedir. Son yıllarda İran'dan hacca gidenlerin sayısı artmıştır ve artmaya da devam etmektedir. Hac organizasyonu konusunda da İran, bir çok İslam ülkesinden üstün durumdadır.

[134] Min Nehri Kâbul ilâ Nehri'l Yermûk; sf.89-90

Tâlib radıyallahu anh da olmak üzere, onları hakkı söylemede -Allah korusun- cesaretten yoksun, korku ve tehlike endişesiyle yaşayan insanlar olarak göstermektedir. Çıkar siyaseti gözeten, hakkı gizleyen, geçici bir araç veya şahsi bir silah olarak değil, ibadet ve Allah'a yaklaşma aracı olarak "takiyye" silahına dayanan[135], bu silahı yerli-yersiz kullanan, Muhammed Ümmeti'ni gerçek peygamberlik öğretilerinden uzaklaştıran ve dinin izzeti ve üstünlüğü için tehlikelere karşı koymayı haram sayan kimseler olarak tasvir etmektedir.

İmamların faziletlerini ve menkibelerini anlatmak için yazılan kitaplarda o büyük imamlar için çizilen tablo, Allah korusun, Masonların ve İhvanu's Safa Cemiyeti'nin[136], bir çok ülkede bulunan gizli örgütlerin

---

[135] İmam Caferi Sadık'ın, arkadaşı ve sadık öğrencisi Selman'a şöyle dediği öne sürülür: "Ey Selman! Siz öyle bir din üzeresiniz ki, onu gizleyeni Allah üstün kılar ve onu yayanı Allah zillete düşürür." Yine, İmam Bakır'ın şöyle dediği rivayet edilir: "Taraftarlarımdan bana en sevimli olanı, onların en çok vera sahibi ve en çok takvalı olanı, sözlerimizi en çok gizleyendir." (Usûlü'l Kâfi; sf.485-486) Hatta orada şöyle denir: "Şüphesiz dinin onda dokuzu takiyyedir. Kim takiyye ile amel etmezse, onda dinden hiçbir şey yoktur." (Usûlü'l Kâfi; sf.482)

[136] Abbasiler döneminde, aralarında doktorların da bulunduğu, sınırsız felsefi düşünceler taşıyanların kurduğu gizli bir cemiyettir. Kendilerine "İhvânu's Safa" ismini vermişlerdi. Hicri dördüncü

görüntüsünden farklı değildir. Bu kitapları okuyunca ve inceleyince, insanda dinin yayılması ve İslam'ın üstün gelmesi için gayret etme ve tehlikeyi göze alma ruhu kalmamaktadır. Halbuki bu yüce ruh, ondört asırlık İslam tarihinin bazı karanlık dönemlerinde, tarihin ve olayların akışını değiştirmiş ve tarihi yeni bir yöne zorlamıştır.

Oysa tarihi rivayetlerin bir çoğu, Ehli Beyt'e mensup büyük insanların gayretlerinin yüksek olduğuna, azimetle amel ettiklerine ve Müslümanların birliğine büyük önem verdiklerine delalet etmektedir. Zeyd b. Ali'nin arkadaşlarından el-Bâbeki'den[137] yapılan rivayet buna delildir. El-Bâbeki şöyle der:

---

yüzyılda Bağdat onların merkezi idi. Gizlice toplanır, felsefe ve sınırsız düşünce konularında karşılıklı görüş alışverişinde bulunurlardı. Düsturlarından biri de, aralarına yabancı hiçbir kimse almadan, özel vakitlerde toplanmaktı. Felsefelerini 52 risalede topladılar ve bunlar, "Resâilu İhvânu's Safa" olarak bilinir. Bu risaleleri yazanlar isimlerini gizlemişlerdir. Mutezile mezhebinden olanlar ve benzerleri, bu risaleleri alıp gizlice diğer İslam ülkelerine taşıyorlardı. Bu risaleler Libzic'de (1883 miladi), Bombay'da (1886 miladi) ve Mısır'da (1889 miladi) basılmıştır. Daha ayrıntılı bilgi için bkz: "Târihu Felasifeti'l İslam fi'l Meşrigi ve'l Mağrib"; Muhammed Lütfi Cum'a; sf. 253-266; Mektebetu'l Mearif baskısı, Kahire, (1927 miladi).

137 İsmi, Abdullah b. Müslim b. Bâbek'tir. Bkz. Makâtilu't Tâlibiyyin; sf. 129

"Zeyd b. Ali ile birlikte Mekke'ye doğru yola çıktık. Gece yarısı olup süreyye yıldızı doğunca, Zeyd dedi ki: "Ey Bâbeki! Şu süreyyayı görüyor musun? Ne dersin, hiç kimse ona ulaşabilir mi?" "Hayır" dedim. "Allah'a yemin olsun ki, Allah'ın Muhammed Ümmeti'nin arasını ıslah etmesi karşılığı elimin ona ulaşmasını ve oradan yere düşüp ve parça parça olmayı isterdim."[138]

İmamiye mezhebine mensup yazarlar ve onların taraftarları, Ehli Beyt'in önde gelenlerini, dünyada hilafeti geri almaktan ve hilafetin zalimlerin eline düşmesine öfke duymaktan başka bir işleri yokmuş gibi yansıtmaktadırlar. O yazarlara göre; bu onların tek uğraşları olmuş ve düşüncelerini bütünüyle istila etmiştir. Onların, dedeleri (Rasulullah) sallallahu aleyhi ve sellem'in çabaları, daveti ve eğitimi, yol göstermesi ve dini direktifleri sayesinde oluşan çağdaş İslam toplumuyla sanki hiç alakaları yoktur. İbadetle, zühdle, hak yoluna irşadla ve insanları Allah'a davetle sanki hiç ilgilenmemektedirler.

Fakat taifecilik boyasıyla boyanmamış tarih, onları daha güzel, dindeki konumlarına ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in soyuna daha layık bir şekilde tasvir etmektedir. Burada, Efendimiz Cafer es-

---

[138] Mekâtilu't Tâlibiyyîn; Ebu'l Ferec el-Esfehâni; Tahkik: Seyyid Ahmed Sakr; sf. 129

Sâdık b. Muhammed b. Ali b. Hüseyin radıyallahu anh'ı anlatan bir takım alıntılar zikredeceğiz.

Tarihçiler şöyle der:

"Takvâ sahibi İmam Es-Sâdık, seçkin ve yüce bir gayeye sahipti. Her türlü nefsi arzudan ve dünyalık amaçtan arınmış bir şekilde hakkı arardı. Dünyalık hiçbir şey istemedi. Nefsi arzuların karıştığı veya etrafında şüpheler olan hiçbir şey talep etmedi. Bilakis, apaçık gerçekleri talep etti. Kendisinden başka hiçbir şeyi kabul etmeyeceği hakkı talep etti."[139]

İmam Malik, onun halini anlatarak şöyle der:

"Cafer b. Muhammed'in yanına giderdim. Çokça tebessüm ederdi. Yanında Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den bahsedilse, rengi değişir ve sararırdı. Uzun bir süre yanına gidip geldim. Onu şu üç halden birinde buluyordum: Ya namaz kılıyordu, ya oruçluydu, ya da Kur'an okuyordu. Abdestsiz bir halde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den hadis rivayet ettiğini görmedim. Kendisini ilgilendirmeyen konuda konuşmazdı. Allah'tan korkan, zühd sahibi abidlerdendi."[140]

---

[139] El-İmam Es-Sâdık; Allâme Ebu Zehra; sf. 67

[140] a.g.e. sf. 77

İmam Cafer Es-Sadık'ın şöyle dediği rivayet edilir: "Dinde husumet etmekten sakının. Çünkü bu şüphe doğurur ve nifaka yol açar." Bu söz, aynı zamanda babası İmam Muhammed Bâkır'a isnat edilerek de rivayet edilir.[141]

Bu ve benzeri rivayetler çoktur ve genelde bu rivayetler, İmam Es-Sadık'ın yöneticilere başkaldırma yoluna koyulmadığını gösterir. Çünkü o bu tavrın, hakkı hakim kılmaya ve bâtılı azaltmaya yol açmadığına inanmaktadır. Çünkü nefsi arzular iyice yerleşmiştir.[142]

Ehli Beyt'in ileri gelenleri ve büyükleri, geniş yüreklilik ve basit işlerle uğraşmama özelliğine sahiplerdi. Değersiz şeylerle değil, büyük işlerle meşgul olurlardı. Kendilerine hakim olup soğukkanlı davranırlardı. Veren eli alan ele tercih ederlerdi. Yumuşak başlılık ve kararlılıkta yüce dağlar gibiydiler. İş ciddileşip mutlaka savaşmak gerekirse, aslanlar gibi saldırırlardı. Emevi dönemi şairlerinden el-Hatıye'nin söylediği şu sözler, Arap şiirinin incilerinden sayılan bu etkili şiiri söylediği kişilerden daha çok Ehli Beyt'in ileri gelenlerine yakışır:

---

[141] a.g.e. sf. 77
[142] a.g.e. 47

"Tahammülsüzlükten uzak bir şekilde ve hoşgörüyle yönetirler."

"Şayet öfkelenirlerse, kendilerine hakim olurlar."

"Onlar öyle bir kavim ki, bina ederlerse güzelce bina ederler,"

"Söz verirlerse sözlerini yerine getirirler, anlaşma yaparlarsa ona bağlı kalırlar."

"Bolluk içinde olurlarsa onun karşılığını verirler."

"İyilikte bulunurlarsa, onu bulandırmazlar ve zorlaştırmazlar."

"Savaşta onlara itaat edilir, onlar karanlıkta etrafı aydınlatırlar."

"Babaları da, dedeleri de onlar için bina etmiştir."

Tarih Işığında Ehli Beyt'in Yaşantısı

Peygamber ailesinin ve Ehli Beyt'in üyeleri, bunların en başında da Efendimiz Ali el-Murtaza radıyallahu anh ve soylu evlatları, kendilerini Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bağlayan akrabalık bağına karşı oldukça duyarlı idiler. Her durumda aşırı saygı gören ve kendilerine uyanlar

tarafından insan üstü şahsiyetlermiş gibi davranılan diğer dinlerin ve inançların dini liderlerinin çocuklarının aksine bu bağı, asla dünyevi çıkarlar için kullanmazlardı. İsimlerini kullanarak dünyalık elde etme ve lüks saraylar inşa etme işinden oldukça uzaktılar. Onların izzet-i nefisliliklerini ve insanlardan bir şey beklemediklerini anlatan tarih ve siyer kitapları, onların hayat hikayelerinin ve davranışlarının, Brahmanlar ve kahinler gibi diğer dinlerin ve inançların din adamı tabakasının hayat hikayesinden tamamen faklı olduğunu anlatmaktadır. O dinlerde ve inançlarda bu tabakanın doğuştan kutsallık ve yücelik kazandığına inanılır ve geçimini kazanmaya ihtiyaç duymaz. İhtiyaçlarını gidermek için çaba sarfetmesi gerekmez. Aşağıda, Ehli Beyt'in böyle davranmadığını anlatan bazı olaylar zikredeceğim ki, Ehli Beyt'in konumu ve parlak hayat hikayeleri gerektiği gibi takdir edilebilsin:

Efendimiz Hasan b. Ali radıyallahu anh, bir ihtiyacını görmek üzere çarşıya gider. Bir dükkan sahibiyle bir mal üzerine pazarlık eder. Dükkan sahibi ona genel fiyatı söyler. Sonra onun, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in torunu Hasan b. Ali radıyallahu anh olduğunu anlar ve ona saygısından fiyatta indirim yapar. Fakat Hasan b. Ali radıyallahu anh, onun böyle yapmasını kabul etmez ve ihtiyacı

olan malı bırakarak şöyle der: "Ben, değersiz bir şey karşılığında Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yakınlığımdan yararlanmaya razı olamam."

Zeynelabidin lakabıyla bilinen Ali b. Hüseyin Efendimizin en yakın hizmetçilerinden Cüveyriye b. Esma şöyle der: Ali b. Hüseyin, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile akrabalığını kullanarak bir dirhem bile yemedi. Yolculuğa çıktığında kimliğini gizlerdi. Birgün ona bu sorulduğunda şöyle dedi: "Ben bana verilmeyen bir şeyi, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in adını kullanarak almaktan hoşlanmam."[143]

Ehli Beyt'in ileri gelenleri ve Allah'ın aslanı Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh'ın çocukları ve torunları; Peygamber soyunun şiarı, Ali El-Murataza Efendimiz'in ve Kerbela şehidi Hüseyin radıyallahu anh'ın mirası olan cesaret ve gözüpekliğe sahiptiler. Ruhsatla değil, azimetle amel ederlerdi. Hakkı ilan etme uğruna hiçbir musibete ve sıkıntıya aldırmazlardı. Müslümanları doğruya yöneltmek ve dini tahrifattan korumak için her türlü tehlikeyi göze alırlardı.

---

143 Vefeyâtu'l A'yân; İbni Halkân; 2/434; Matbaatu'n Nahda baskısı, Kahire, 1948 miladi.

Zeyd b. Ali b. Hüseyin, Emevi halifesi Hişam b. Abdülmelik b. Mervan'a başkaldırdı. Hişam b. Abdülmelik'in hükümeti dönemindeki en güçlü hükümetti. Zeyd b. Ali, hicri 122 yılında kalabalık hükümet ordusunu yendi fakat şehit oldu. Sonra asıldı ve dört yıl asılı kaldı.[144]

Hicri 145 yılında, "Arınmış nefis sahibi" lakabıyla tanınan Muhammed b. Abdullah el-Mahz b. Hasan el-Müsennâ b. Hasan b. Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh, Medine'de Abbasi halifesi Mansur'a başkaldırdı. Kardeşi İbrahim b. Abdullah da, hicri 145 yılında Basra'da Mansur'a karşı cihad sancağını kaldırdı. İki büyük imam, İmam Malik ve İmam Ebu Hanife ona biat edilmesi için fetva verdi. İmam Ebu Hanife, ona desteğini ve onu himayesini ilan etmek için maddi bağışta bulundu. Daha sonra bu bağış Mansur'un ona kızmasına ve onu cezalandırmasına neden oldu.[145] "Arınmış nefis sahibi" Muhammed b. Abdullah El-Mahz, hicri 145 yılı Ramazan'ının 15'inde Medine-i Münevvere'de, "Ahcâru'z-Zeyt" denilen mevkide eşi az bulunur bir cesaret ve kahramanlık göstererek şehit

---

[144] Daha geniş bilgi için; İbni Cerir'in, İbni Kesir'in ve İbni Esir'in tarih kitaplarına bakınız.
[145] İmam Ebu Hanife, Zeyd b. Ali radıyallahu anh'a açıkça destek vermiş ve başkaldırısının haklı olduğunu göstermişti.

oldu. Kardeşi İbrahim b. Abdullah da, hicri 145 yılı Zilhicce ayının 24'ünde Kûfe'de şehit oldu.

Görünen o ki, o değerli ve büyük insanların damarlarında Haşimi kanı dolaşıyor olmasaydı, Abbasi halifelerine karşı cihad sancağını kaldırmaya güçleri yetmezdi. Abbasiler döneminde devlet, Asya ve Afrika'da geniş bir alana yayılmıştı ve İslam onlar aracılığıyla dünyanın uzak bölgelerine ulaşıyordu. Hilafet merkezine güvenlik hakimdi. Dini ilimler yayılmış ve İslam'ın öğretilerinden bir çoğu gerçekleşmişti. Bu nedenle Ehli Beyt'in diğer önde gelenleri bu durumu takdir edip görünürde yararlı bir sonuç vermeyecek çatışmalardan ve kan dökülmesinden kaçındılar. Dolayısıyla, onların suskunlukları ve Müslümanlara dini açıdan önderlik etmekle meşgul olmaları, onların ahlaki eğitimi için çalışmaları gevşeklik, rahatı tercih sebebiyle veya dev şahsiyetlere nisbet edilen ve ayrıntılarını daha önceki sayfalarda zikrettiğimiz takiyye inancına dayanıyor değildi.

"İslam'da Düşünce ve Davet Adamları" isimli kitabımızın birinci cildinde bu tarihi gerçeği açıklarken söylediklerimizi buraya nakletmek uygun olacaktır:

Unutmamak gerekir ki, o çağda da –Emeviler ve Abbasiler dönemlerinde de- dinin hâlâ ruhi saltanatı ve

insanların kalbinde önemli bir yeri vardı. İnsanların geneli; alimelere, dindar insanlara, istikamet ve ahlak sahibi kimselere, dünya hayatına meyletmeyenlere, yöneticilerden ve sultanlardan uzak duranlara, iffetli ve kanaatkar insanlara, makam ve mevki tamahı olmayanlara, Allah'a davet ve ilmi yaymakla meşgul olanlara; Allah'a, Rasulü'ne ve Müslümanlara karşı samimi olanlara saygı duyuyordu."

Onlar halkın geneli yanında, makam, mevki ve servet sahibi bir çok insandan, hatta bazen halifelerden ve emirlerden daha saygın ve daha üstün idiler. Şöyle demek de mümkündür: "Halifelerin ve emirlerin nüfuzu siyaset çevresi ve günümüzde aristokratlar denilen tabaka ile sınırlı idi. Bu çerçevenin dışında ve bu ortamların haricinde, salih insanların ve ilim ehlinin, zühd ve takva sahibi kimselerin, sahabenin ve Ehli Beyt'in soyundan alimlerin hakimiyeti söz konusuydu. Tâbiîn'in önde gelenlerinden, ilim ve din ehlinden bu salih tabakanın temsilcileri ile hükümet ve emirlik, makam ve sultan temsilcileri bir araya geldiklerinde, dinin ve maneviyatın hakimiyeti siyaset ve yönetimin hakimiyetine üstün gelirdi.

Hişam b. Abdülmelik'in veliaht iken, Zeynelabidin lakabıyla meşhur Efendimiz Ali b. Hüseyin ile yaşadığı durum bunu en güzel şekilde ortaya koymaktadır.

Tarihçiler bunu şöyle rivayet ederler: Hişam b. Abdülmelik, babasının halifeliği döneminde hacca gitti ve Kâbe'yi tavaf etti. Hacer'ül-Esved'i öpmek istedi ama kalabalıktan ona ulaşamadı. Kendisi için bir minber kuruldu ve onun üzerine oturdu. Yanında Şam halkının ileri gelenlerinden bir grupla birlikte, insanlara bakmaktaydı. O sırada Zeynelabidin Ali b. Hüseyin b. Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh geldi. O, en güzel yüzlü ve en temiz insanlardan biriydi. Kâbe'yi tavaf etti. Hacerü'l-Esved'e gelince, onu öpmesi için insanlar ona yol verdiler. Şam halkından biri şöyle dedi: "İnsanların kendisine bu kadar değer verdiği bu adam da kim?" Hişam, Şam halkının ona meyledip onu kendilerine halife edinmelerinden korkarak "Bilmiyorum" dedi. Şair Ferazdek oradaydı ve "Ben biliyorum" dedi. Şamlı, "O kimdir, ey Ebu Firas?" deyince, Ferazdek şöyle başlayan kasidesini söyledi:

"Bu ki, Buthâ onun ayak basışını bilir;"

"Kâbe onu tanır, helal ve haram bölgeler de."[146]

Bu hikaye basit bir olay gibi görünse de; faziletli ve dindar insanların, Peygamber ailesi mensuplarının ve Tâbiîn'in önde gelenlerinin sahip oldukları nüfuza ve

---

146 Vefeyâtu'l-A'yân; İbni Halkân; 5/145; Mektebetu'n Nahdati'l Mısriyye baskısı

saygınlığa delâlet etmektedir. Efendimiz Hasan el-Müsenna b. Hasan b. Ali b. Ebi Talib'in, oğlu Abdullah el-Mahz'ın, Salim b. Abdullah b. Ömer'in, Kasım b. Muhammed b. Ebu Bekr'in, Said b. Müseyyib'in ve Urve b. Zübeyr'in insanların kalbinde ayrı bir yeri ve yüce bir konumu vardı. Sözlerinin büyük bir etkisi vardı. Bu konum ve bu manevi nüfuzun, halkın onlara karşı beslediği bu derin saygı ve sevginin halkın dine saygısını muhafaza eden bir gücü vardı. Bu güç, insanları aşırı lüksün ve cahiliye yaşantısının peşinden düşüncesizce sürüklenmekten ve açıkça günah işlemekten alıkoyuyordu.[147]

İslam'ın İlk Dönemindeki İslam ve Müslümanlar Hakkında Sunulan İki Zıt Tablo

İslam'ın ilk ve örnek dönemi nasıldı? Peygamberlerin en büyüğü ve sonuncusu Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in eğitim ve öğretiminin pratik sonuçları nelerdi? Peygamberin gözetiminde ve O'nun okulunda eğitilen o insanların yaşantıları nasıldı? Onların yaşantıları, kendilerine ait hükümetler

---

[147] Ricalu'l-Fikri ve'd-Da'veti fi'l-İslam; 1/37-38

kuran ve yönetimde gözü olan insanlardan farklı mıydı, değil miydi?

Akrabalarına karşı davranışı nasıldı? Akrabaları O'nun yüce ve kutsal şahsiyetini kullanıyor muydu? Dine davette, gerçeği ve doğruyu ilan etmede ve azimetle amel etmede Ehli Beyt'in metodu ve yaşantısı nasıl tecelli etmişti?

Sonra; Ehli Beyt'in ilk Müslümanlarla ilişkileri, Peygamber okulunun öğrencilerinin, yani Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e arkadaşlık edip sahabi sıfatını taşıyanlar, Ehli Beyt lakabıyla bilinen Peygamber ailesinin üyeleri ve o örnek dönemde halifeliği ve yönetimi üstlenen Hulefa-i Raşidin arasındaki ilişkiler nasıldı? Güvenilir tarih ışığında bakıldığında yaşantıları, geniş yönetimleri altında yaşayan insanlara davranışları nasıldı? Yönetime ve geniş imkanlara, refah ve rahat yaşam fırsatına sahip olmalarına rağmen, ailevi ve kişisel yaşam seviyeleri nasıldı? Dinin bütün esaslarının üzerine kurulu olduğu Semavi Kitap (Kur'an) gerçekten sağlam bir kitap mıdır ve sıhhat derecesi nedir?

Bu sorulara cevap verirken gözlerimizin önünde, önceki sayfalarda sunduğumuz ve birbirine zıt iki tablo canlanmaktadır. Tablonun biri Ehli Sünnet inancı ışığında dünyaya sunulmaktadır. Diğeri ise; Oniki

İmam Fırkası'nın inançları ve açıklamaları, özel İslam anlayışı, İslam tarihini ve dini farklı yorumu neticesinde ortaya çıkmaktadır. Bu iki tablo, birbirine tamamen zıttır ve birbirinden tamamen uzaktır.

Şimdi, bu konudaki hükmü aklı selime bırakıyoruz. Allah'ın aklı selim ve insaf bahşettiği ve insanlık tarihine bakma fırsatı bulabilen herkes, bu iki tablodan hangisinin dine uygun olduğunu ve onunla uyum sağladığını kolaylıkla ayırt edebilir. O din ki; Allah onu tüm insanlığa rahmet ve hidayet olarak göndermiştir. Onun her zaman amel edilmeye uygun bir din olduğunu ve insan hayatı için parlak sonuçlar ortaya koyduğunu belirtmiştir. O din ki; Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in onu bütün insanlığa getirdiği, diğer dinlere oranla ona daha büyük bir başarı takdir edildiği ilan edilir. Bu dinin ve davetin tarihinde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in dönemi diğer tüm dönemlerden daha parlak bir dönemdir, ki akıl ve vahiy ışığında değerlendirildiğinde de zaten böyle olması gerekir. Genelde yeme-içme, zevk ve sefa, kişisel ve ırki çıkarlar için savaşlar, saltanatı ve yönetimi ele geçirme, sonra da kendi çıkarları ve kendilerine bağlı olanların çıkarları doğrultusunda kullanma çabaları ile dolu olan insanlık tarihi için hangi tablo en iyi ve en büyük övünç kaynağı olabilir?

İslam, ilk döneminde sadece kişilerin yaşamını sabit ilkeler, hidayet ve insanlığın mutluluğu üzerine kurmakla kalmamış, bütünüyle bir toplum ve medeniyet, yönetim biçimi ve yaşam tarzı bina etmiştir. Bütün bunlar bu temeller üzerine kurulmuştur. İlk dönem İslam tarihi, Halife Ömer b. Abdülaziz'in bir vesileyle söylediği şu sözü doğrular: "Şüphesiz ki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, yol gösterici olarak gönderilmiştir, vergi toplayıcı olarak gönderilmemiştir."[148]

Oniki İmam Fırkası'nın inançları ışığında ilk Müslümanlar hakkında çizilen tablo ise bunun tam tersidir ve her kültürlü ve zeki insanın kendi kendine şu soruyu sormasına yol açar: "İslam daveti, en büyük davetçisi zamanında ve en parlak döneminde yaşamı derin bir şekilde etkileyememişse, bu davete inananlar doğru yolda kalmamışlarsa, Peygamberlerinin vefatından ve Refik-i A'lâ'ya intikalinden sonra O'nun davetine sadık kalmamışlarsa, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kendisine uyanlar için bıraktığı dosdoğru yolda sadece dört kişi kalmışsa, nasıl olur da bu dinin insan nefsini arındırdığını, ahlakı güzelleştirdiğini söyleyebiliriz? Nasıl olur da onun insanı barbarlıktan

148 Kitâbu'l-Harâc; İmam Ebu Yusuf; sf. 75

ve bedbahtlıktan kurtarıp insanlığın zirvesine çıkardığını söyleyebiliriz?

Farzedelim ki, İslam'ın bir temsilcisi herhangi bir batı başkentinde veya gayrımüslim bir ülkede İslam'ın doğruluğu hakkında etkileyici bir konferans veriyor. Konferans sırasında bir adam ayağa kalkıyor ve konuşmacının sözünü keserek şöyle diyor: "Be adam! Önce tarih ışığında kendine ve kendi dinine bak! Madem ki Peygamberinizin bu din uğruna yirmi üç yıl süren çabalarının sonucu sadece dört veya beş kişi hidayete erip bu din üzere kaldı, nasıl olur da İslam davetini gayrımüslimlere yöneltebiliyorsunuz? İslam'a girdikten sonra onda sebat edeceklerinin ve dosdoğru yolunda yürüyeceklerinin garantisi ne?"

Bu soruya cevap verebilir miyiz?.

Humeyni'nin Şia İnancını Önplana Çıkarması ve Açıkça Şiiliğe Davet Etmesi

Yıllar önce Humeyni İslam daveti ile ortaya çıkınca ve Pehlevi krallığının tam ortasında öne sürdüğü gibi İslam Devleti'ni kurup yeni bir dönem başlayınca, Humeyni'nin, davetini yaymak ve insanların gönlünü kazanmak için Şia ve Ehli Sünnet arasındaki tarihsel

anlaşmazlıkları yeniden açmayacağı sanıldı. Daha önce yazdığını kitaplardan çıkaramasa da, en azından yeniden gündeme getirmeyeceği düşünüldü. Siyasi ve bölgesel çıkarlar nedeniyle Oniki İmam Fırkası'nın inancından uzak olduğunu ilan edemese de, en azından onu öne çıkarmayacağı ve savunmayacağı bekleniyordu. Daha da ötesi; sonuçları bir yana, cesareti ve etkileyici açıklamaları ile dünyanın geniş askeri gücü ile tanıdığı Pehlevi saltanatını deviren onun gibi cesur bir dini liderden Müslümanların birliğini sağlamak için hakkı ilan etmekte gecikmemesi bekleniyordu. Şimdi artık bu gibi inançlara yer olmadığını söylemesi bekleniyordu. O inançlar ki; İslam'ın temellerini sarsmakta, dünyanın gözündeki değerine ve şöhretine zarar vermektedir. İslam davetinin gayrimüslimlere yöneltilmesinin önünde büyük bir engeldir.[149] O inançlar ki; İslam'ın ilk

---

[149] Çünkü bu inançlar şunu ifade etmektedir: Sadece veda haccında sayıları yüzbinden fazla olan sahabilerden (Allah onlardan razı olsun), Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra Müslüman olarak sadece dört kişi kalmıştır. O dört kişinin dışındakiler ise, Allah korusun, İslam'dan dönmüşlerdir. Kur'an tamamen tahrif edilmiştir. Ehli Beyt'in imamları, dini bir vacip sayılan takiyye gereği, korkudan ve tehlikeden uzak durarak hakkı gizlemiş ve gerçek Kur'an'ı ortaya çıkarmamışlardır. Oniki İmam Fırkası mensuplarına bunlar öğretilmektedir. Bunun için; Oniki İmam Fırkas'nın güvenilir saydığı Usûlü'l Kâfi, Faslu'l Hitâb gibi

asrından ve sahabe döneminden beri İslam'a karşı yürütülen tehlikeli bir entrikanın ürünüdür ve yıllarca hüküm sürmüş Fars İmparatorluğu'nun Müslüman Araplar eliyle yıkılmasının intikamını alma arzusunun bir neticesidir. Bu nedenle makul olan, Humeyni'nin açıkça şöyle demesiydi: "İslam'ın yönetimini ve gücünü yeniden hakim kılmak, İslam ülkelerinin ıslahını sağlamak ve Müslüman toplumlardaki bozulmanın önüne geçmek için geçmişi unutmalıyız ki, İslam'ın geçmişini ve parlak geleceğini temsil edecek yeni bir sayfa açılsın ve dünyanın diğer halkları İslam'a yönelsin."

Fakat bütün beklentilerin ve ümitlerin aksine, insanların önüne aynı Şia inancını açıkça ve bütün gücüyle savunan kitapları ve risaleleri çıktı. "İslam Devleti" ve "Velâyet-i Fakih" isimli kitapları, imamlık ve imamlar hakkında onları ilahlık makamına çıkaran, onların bütün peygamberlerden ve meleklerden daha üstün olduğunu kabul eden, bu kainatın onlara boyun eğdiğini ve yaratılış gereği onların idaresine bağlı olduğunu ileri süren[150] düşünceler içermektedir. Yine Farsça olarak yazdığı "Keşfu'l Esrâr" isimli kitabı,

---

kitaplara ve Keşfu'l-Esrar gibi bizzat Humeyni'nin kendi kitaplarına bakınız.

[150] El-Hükûmetu'l-İslamiyye; sf. 52

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabilerine, özellikle de ilk üç halifesine dil uzatmakla ve eleştirmekle kalmaz, onlara yönelik sövgü ifade eden, ancak fasık ve facir, entrikacı ve sapık bir gruba söylenebilecek sözler de içerir. Bu inançların daveti devam etmektedir ve bu davet gizlice ve özel mektuplar şeklinde değil, açıkça yapılmaktadır ve piyasadaki basılı kitaplarda mevcuttur.

Humeyni Destekçilerinin ve Ona Hayranlık Duyanların Akideye Önem Vermemesi

Humeyni'nin bu iki düşüncesi; imamlık ve imamlar hakkındaki düşüncesi ile sahabe-i kirama yönelttiği ithamlar gizli bir olay olmaktan çıkmıştır. Bilakis Humeyni'nin bu kitapları, İran'da ve İran dışında yüzbinlere ulaşan miktarlarda dağıtılmıştır. Buna binaen; özellikle de, Humeyni'nin inançlarının bozukluğu ve İslam Ümmeti'nin temel tevhid inancına ters düştüğü, imamlık ve imamların özellikleri hakkındaki tanımlamanın sonucu olan peygamberliğe ortak olma inancına sahip olduğu kesin olarak anlaşıldıktan sonra Humeyni'nin davetinin Müslümanların çoğunluğunu teşkil eden Sünniler

arasında kabul görmemesi, hatta tamamen reddedilmesi beklenirdi.

Müslümanların kalplerinde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra sevgi ve saygı bakımından en yüce yere sahip olan; güvenilir tarih kitapları ile Müslüman ve gayrimüslim tarihçilerin yaşadıkları dönemi sadece İslam tarihinin değil, bilakis tüm insanlık tarihinin en parlak dönemi olarak tanımladığı sahabe-i kirama dil uzattığı ve hakaret ettiği bilindikten sonra Sünni Müslümanlar tarafından Humeyni'nin en azından İslam devriminin bayraktarı, örnek lider ve İslam devletinin kurucusu kabul edilmemesi beklenirdi. Fakat maalesef, İslami düşünce bayrağını taşıyan ve İslam'ın üstünlüğünü isteyen bazı çevreler, Humeyni'yi "beklenen imam" konumuna oturtmuşlardır. Kendisine taassup derecesine varan sevgi ve saygı göstermektedirler. Öyle ki, hiçbir şekilde onun eleştirilmesine tahammül edememektedirler. Tecrübelerimiz ve gözlemlerimiz, şu iki noktayı tespit etmemizi sağlamıştır:

Akidenin Önemi ve Akideyi İhmalin Tehlikeli Sonuçları

1- Bir çok çevrede övgü ve yerginin, eleştiri ve tezkiyenin ölçüsü artık Kur'an ve Sünnet, selef-i salihi örnek alma, inanç ve mezhep düzgünlüğü olmaktan çıkmış, bunun yerine İslam adı altında nasıl olursa olsun bir yönetim kurmak, Batı'ya meydan okumak ve engeller çıkartmak övgüyü ve tezkiyeyi hak etmenin ölçüsü haline gelmiştir. Bunlar, onları yapanın sevilen ve örnek bir lider olması için yeterli görülmektedir.

2- Akide, yeni yetişen kültürlü nesillerimizin yanında tehlikeli derecede önemini kaybetmektedir. Bu, endişeye yol açan ve karmaşaya sevkeden bir gerçektir. Çünkü akide; peygamberlerin davetleri, gösterdikleri gayretin sebepleri ve hedefleri ile diğer insanların davetleri ve gösterdikleri çabanın sebeplerini kesin bir şekilde ayıran çizgidir. O akide ki; peygamberler ve halifeleri en büyük miktarlar karşılığında bile onu pazarlık konusu yapmaya razı olmazlar. Onlara göre reddetmenin veya kabul etmenin, güzel veya çirkin görmenin, birlikte olmanın veya ayrılmanın ölçüsü akidedir. Müslümanların zayıflığına rağmen bozulmamış haliyle hâlâ ayakta kalan bu din, bunu akide konusunda gösterilen

duyarlılığa ve direnişe borçludur. Şüphesiz bu dinin alimleri ve davetçileri bu alanda hiçbir güce ve baskıya boyun eğmemiştir. İslam'ın ve Müslümanların çıkarına olduğunu öne sürerek ya da ihtilaftan ve bölünmeden kaçınmayı bahane ederek akideye yapılan bir saldırıyı veya yanlış bir inancı kabul etmek ve onaylamak bir yana, sessiz kalmaya dahi razı olmamışlardır.

Hicri 241 yılında vefat eden İmam Ahmed b. Hanbel'in kararlılığı ve direnişi, hapiste gördüğü işkenceye ve kırbaçlanmaya sabretmek zorunda kalışı, Kur'an'ın mahluk olduğunu öne süren inancı reddetmesi ve bu konuda iki Müslüman yöneticinin, daha da ötesi çağının en büyük iki devlet başkanının, Halife Me'mun b. Harun er-Reşid ve Halife Mu'tasım b. Harun er-Reşid'e karşı çıkması nedeniyleydi. Yine; Hindistan'da ikinci bin yılın müceddidi olarak bilinen İmam Ahmed el-Faruk es-Serhendi, dönemin en büyük imparatoruna imamet ve dinlerin birleştirilmesi inancı nedeniyle karşı çıkmış, Cihangir döneminde Moğol hükümetinin yön değiştirmesine kadar bu tavrını ısrarla sürdürmüştür.[151] Bunlar akide noktasındaki kararlılığa ve duyarlılığa sadece iki örnektir. Değilse,

---

151 Bu konu hakkında daha geniş bilgi için, "Ricâlu'l-Fikri ve'd-Da'veti fi'l-İslam" isimli kitabın (Daru'l Kalem; Kuveyt baskısı) İmam Serhendi'ye ayrılan 3. cildine bakınız.

İslam tarihi "Yaratıcıya isyanda yaratılmışa itaat edilmez"[152] hadisiyle amel ederek zalim sultan karşısında hak sözü söyleyenlerin hikayeleriyle doludur.

Zalim sultan yönetici bir şahıs olabilir. Kamuoyu görüşü ve yaygın bir şöhret olabilir. Aldatıcı başarılar ve ortalığı çınlatan çağrılar olabilir. Tarih ve tecrübe göstermiştir ki, bu son durumların imtihanı daha zordur.

Gerçek şu ki, İslam'ın hakiki öğretileri ve sahih akide, akış yönü hiçbir durumda değişmeyen ve asla suyu çekilmeyen iki nehirdir. Siyasi güçler, geçici devrimler, hükümetlerin varlığı ve sonu, çağrılar ve hareketler; bütün bunlar gelişip sönen dalgalar gibidir. Nehir ise doğru yönde aktığı, su temiz ve akarsu olduğu sürece onun için korkulacak bir durum yoktur.

Fakat akideye bozulma sızarsa bu, nehir doğru yönünden çıkmış anlamındadır. Bulanık su, temiz suyun yerini almıştır. Bu nedenle; akidesi bozuk ve inancında sapıklık varken hiçbir davete ve harekete, hiçbir ülkenin gelişimine ve ilerlemesine, hiç bir toplumdaki cüz'i iyileşmeye, birilerinin gösteriş olarak

---

[152] İmam Bağavi, bu hadisi Şerhu's-Sünne'de sahih bir senetle rivayet eder.

öne sürdüğü reform çağrılarına ve vaatlerine boyun eğmek caiz değildir.

Bu gerçeğin arkasında ümmetin bekası ve dinin korunması vardır. Bu; alimleri, şeriatın ve sünnetin bekçilerini her asırda endişelendiren, bazı zamanlar sonucu tehlikeli de olsa sorumluluklarını üstlenmeye onları mecbur bırakan gerçektir. Şu hadisi şerif tam bu duruma işaret etmektedir: "Bu ilmi, sonradan gelen her nesil arasından onların adaletlileri yüklenir. Onlar; aşırıya gidenlerin tahrifatını, batıl inançları savunanların dışarıdan aşırdıklarını ve cahillerin yorumunu bu ilimden çıkarıp atarlar."[153]

Siyasi ve Psikolojik Faktörlerin Etkisi

Humeyni'nin Şah Muhammed Rıza Pehlevi imparatorluğuna karşı kazandığı zafer ve özellikle İran toplumunda gerçekleşen devrimin ardından bugün dünyanın en güçlü ülkesi konumundaki Amerika'nın bazı başarısızlıkları ve İranlı gençler arasında yayılan hamaset dolu hikayeler; İslam dünyasında gençlik tabakasına ait büyük bir kesimin ahlaki ve dini

---

[153] İbni Adiyy, "El-Kâmil fi'd-Duafâ"da rivayet eder ve bazı hadis alimleri hadisin hasen olduğunu belirtmişlerdir.

yozlaşmadan, bir çok İslam ülkesine hakim olan zayıflık ve kötü yönetimden şikayetçi olması; bu genç tabakanın İslam adıyla ortaya atılan her maceraya ve başkaldırıya hayran olması; işte bütün bu sebepler Humeyni'nin gençler arasında hayranlıkla karşılanmasına yolaçmıştır. Bu hayranlık, geçmişte Arap milliyetçileri arasında Cemal Abdunnasır'a gösterilen hayranlığa benzemektedir. Sünneti açıkça inkar eden, Peygamber Efendimiz'in hadisi şerifiyle alay eden, Batı uygarlığını olduğu gibi taklit etmeye çağıran ve komünist fikirler taşıyan bazı liderler ve yöneticiler, birtakım çevrelerde hâlâ hayranlıkla karşılanmaktadır.

Dini bir yönü de olduğu için Humeyni, bu hayranlık ve kabulden büyük bir pay almıştır. Kendisine hayranlık duyanların bu hayranlığı öyle bir noktaya ulaşmıştır ki, akide konusu gündeme getirilince ve İslam Ümmeti'nin üzerinde birleştiği inanca işaret edilip Humeyni'nin görüşleri onlarla kıyaslanınca, dinlemeye dahi tahammül edememekte ve dengelerini kaybetmekte; bayağılıkta, nefret ve kin duymada iyice alçalmaktadırlar.

Bu olgu, İslami ruhun ve dinin geleceği açısından çok büyük endişeye yol açmaktadır.

Pratik tecrübelerime ve kişisel araştırmalarıma dayanan bu tedirginlik, beni işte bu satırları yazmaya zorlamıştır.

(Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi saptırma. Bize katından bir rahmet bağışla. Muhakkak ki sen bol bol bağışlayansın.)[154]

---

[154] 3/Âl-i Imrân/8

Kaynakça

İbnü'l Esir: el-Kâmil fi't-Târih

İbnu'l Cevzi: Sıfetu's-Safve

İbni Halkân: Vefayâtu'l-A'yân

İbni Sa'd: et-Tabakâtu'l-Kübrâ

İbni Kesir: el-Bidâye ve'n-Nihâye

Ebu'l-Ferec el-Esfehâni: Makâtilu't-Talibiyyîn

Ebu Ca'fer Muhammed b. Ya'kûb el-Kuleyni er-Râzi: Usûlu'l-Kâfi – Furûu'l-Kâfi

Ebu Nuaym: Hılyetu'l-Evliyâ

Es'ad el-Keylâni: el-İmam el-Humeyni; Da'vetuhu ve Hareketuhu ve Efkâruhu

Eltâf Hüseyin Hâlî: Meddü'l-İslam ve Cezruhu

İmam İbni Teymiyye: Minhâcu's-Sünne

İmam Ebu Dâvud: es-Sünen

İmam Ahmed b. Abdurrahim ed-Dehlevi: İzâletu'l-Hafâ an Hilâfeti'l-Hulefâ, Huccetu'llâhi'l-Bâliğa, ed-Dürrü's-Semîn fi Mübeşşirâti'n-Nebiyyi'l-Emin

İmam Buhari: Sahihu'l-Buhari

İmam Hammâd b. İshâk b. İsmail: Teriketu'n-Nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem ve's-Sübül elleti Veccehehâ fîhâ; Tahkik: Dr. Dıyâ el-Umeri

İmam Müslim: el-Câmiu's-Sahih

Emir Muhsinu'l-Mülk: Âyâtun Beyyinât

Humeyni: el-Hükûmetu'l-İslamiyye, Keşfu'l-Esrâr

Dr. Ahmed Emin: Zuamâu'l-Islâh fi'l-Ahdi'l-Hadis, Duhâ'l-İslam

Seyyid Ebu'l-Hasen Ali en-Nedvi: İzâ Hebbet Riyhu'l-İmân, el-İmam ellezi lem Yuveffe Hakkuhu mine'l-İnsâf ve'l-İ'tirâf, Ricâlu'l-Fikr ve'd-Da'veti fi'l-İslam, Ravâiu İkbâl, Min Nehri Kâbul ila Nehri'l-Yermûk, en-Nübüvveti ve'l-Enbiyâ fi Dav'i'l-Kur'an

Seyyid Ahmed Han: Hayatu Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem

Suyûti: Târihu'l-Hulefâ, el-Câmiu'l-Kebir

Şerif er-Rıza: Nehcu'l-Belâğa

Şeyh Muhammed manzur en-Nu'mâni: es-Sevratu'l-İraniyye, el-İmam el-Humeyni ve'ş-Şiiyye

Abbas Mahmud el-Akkâd: el-Abgariyyât

Allâme İbni Hacer el-Askalâni: el-İsâbe fi Temyîzi's-Sahabe, Fethu'l-Bâri

Allâme Ebu Zühri: el-İmam es-Sâdık

Allâme Seyyid Abdu'l-Hayy el-Haseni: Nüzhetu'l-Havâtır

Allâme Şibli en-Nu'mâni: el-Fârûk

Allâme Veliyyu'd-Dîn Muhammed b. Abdullah el-Hatib et-Tebrizi: Mişkâtu'l-Mesâbîh

Ali el-Muttaki b. Hüsameddin el-Burhanfûri: Kenzu'l-Ummâl

Kadı Ebu Yusuf: Kitâbu'l-Harac

Muhibbu'd-Din et-Taberi: er-Riyâd en-Nadıra fi Fadâili'l-Aşera

Nûri et-Tabersi: Faslu'l-Hitâb fi İsbâti Tahrifi Kitabi Rabbi'l-Erbâb

Arnold, T. W.: Preaching of Islam, London, 1935; Islamic Faith, London

Askary Jafery: (tr) Peak of Eloquence (Nahjul Balagha), Bombay, 1979

Amir Ali, Justice: The Spirit of Islam, London, 1922; A Short History of the Saracens, London, 1955

Caetani: Annali dell'Islam, Vol. II.

Christensen A. L.: Iran Sous les Sassanides, Paris, 1936

Gibbon, Edward: The History of the Decline and Fall of Roman Empire, London, 1911, Vol. V.

Gibbs, H. A. R. and J. H. Kramer: Shorter Encyclopaedia of Islam, Leiden, 1953

Hitti, Phillip K.: A Short History of the Arabs, London, 1953

Hughes, Thomam Patrick: Dictionary of Islam, London, 1885, p. 574

Lane and Lane-Poole: Selections from the Quran, London, 1879

Muir, Sir William: Life of Mohammad, London, 1912; Annals of the Early Caliphate, London, 1882

Smith Bosworth: Mohammad and Mohammadanism, London, 1874

Wherry, E. M.: A Comprehensive Commentary on the Qur'an, London, 1986, Vol. I

İçindekiler